

DRAUGAS

LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWS

ANTRADIENIS – TUESDAY, SAUSIO – JANUARY 10, 2016 • Vol. CVIII Nr. 3 Kaina 1 dol.

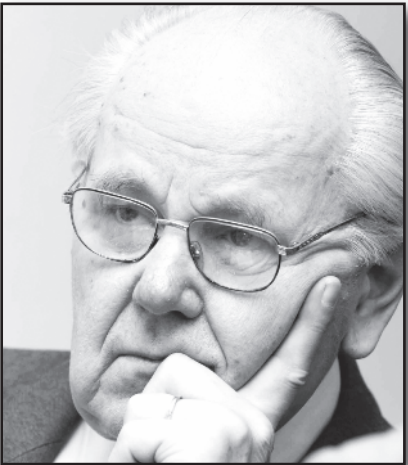
PERIODICALS

NEWSPAPER – DO NOT DELAY – Date Mailed 01-09-2017

ŠIAME NUMERYJE:

Pavogta pusė gyvenimo – 6 psl.

Pasmerkta, bet nenugalėta – 8 psl.

DRAUGAS
Mano laikraštis
nuolatinis,
patikimas,
mus rišantis.

Liaudies menininkams įteikti „Aukso vainikai“

Jonavos kultūros centre vykusiose respublikinės konkursinės liaudies meno parodos „Aukso vainikas“ laureatų paskelbimo ir vainikavimo iškilmėse juvelyrės Mildos Gutauskienės sukurtais aukso vainikais buvo karūnuota po vieną vaizduojamosios, taikomosios dailės ir kryždirbystės atstovą.

Tai – skulptorius Saulius Lampickas iš Alytaus už šventųjų skulptūrėlių iš medžio kolekciją, chorvedė, etnografė, audėja Rimutė Vitaitė iš Zarasų už aukštaičių moterų tautinių kostiumų kolekciją ir kryždirbys Raimundas Blažaitis iš Alvito (Vilkaviškio r.) už išpūdinčius medinius kryžius.

Antrąją ir trečiąją vietas vaizduojamosios dailės kategorijoje atitinkamai pelnė Rimantas Zinkevičius iš Juodausių kaimo (Ukmergės r.) už skulptūrų ciklą, skirtą Laptevų jūros tremtiniais atminti ir medžio drožėjas Vytas Jaugėla iš Gintališkių (Plungės r.), sukūręs meninių skulptūrėlių kolekciją.

Taikomosios dailės grupėje antroji

Liaudies meno parodos „Aukso vainikas“ 2017 laureatai (iš k.): Saulius Lampickas, Rimutė Vitaitė ir Raimundas Blažaitis.

vieta už dailių raštuotų lovatiesių kolekciją skirta Adelei Tumėnienei iš Zarasų, trečioji – Linai Živatkauskaitei-Žaliauskienei iš Lazdijų rajono už nuostabius šiaudinius sodus. Kryždirbystės srityje antroji vieta teko mažeikiškiui Antanui Viskantui, trečioji – Vytautui Jackūnui iš Pasvalio.

Išsaugoti vertingiausius tradicinės lietuvių liaudies dailės bruožus šiandienos kultūroje, paskatinti visų dailės šakų kūrėjus dažniau ieškoti įkvėpimo senosiose tradicijose, drąsiai, savaip jas interpretuoti ir kurti – tokį ypatingą uždavinį kelia Lietuvos nacionalinio kultūros centro nuo 2005 m. rengiamas konkursinių parodų ciklas.

ELTA

Saulius Lampickas. Šv. Kotryna. 2016, medis

Vyks jubiliejinis „Sniego susitikimas“

Lietuvos ir užsienio saugumo politikos ekspertai dešimtą kartą rinksis į neformalų „Sniego susitikimą“ („Snow Meeting“), kuriame bus aptariami pagrindiniai transatlantinei bendruomenei kylantys iššūkiai ir atsakas į juos.

Tradiciškai kasmet nuo 2008 m. sausio antrąją savaitę rengiamas „Sniego susitikimas“ ši kartą vyks sausio 12–13 dienomis Paunguriuose, Trakų rajone. Jame laukiama Latvijos, Estijos ir Gruzijos užsienio reikalų ministrų Edgars Rinkēvičs, Sven Mikser ir Michailo Janelidzės, naujosios NATO generalinio sekretoriaus pavaduotojos Rose Gottemoeller, Lenkijos prezidento kanceliarijos valstybės sekretoriaus Krzysztof Szczerski.

Iš viso tikimasi maždaug 90 aukšto rango diplomatų, patarėjų, parlamentarų, analitinių ir tyrimo centrų tarptautinės ir saugumo politikos ekspertų iš daugiau kaip 20 šalių, ES ir NATO institucijų.

Jubiliejiniam renginyje bus aptariama transatlantinės bendrijos ateitis po prezidento rinkimų JAV,

Lietuvos užsienio reikalų ministras Linas Linkevičius sveikina 2016 m. „Sniego susitikimo“ dalyvius.

nuotaikų kaita Europos ir Šiaurės Amerikos visuomenėse, Rusijos iššūkis demokratijos, žmogaus teisių ir teisės viršenybės vertybėmis pagrįstai tarptautinei tvarkai. Susitikimo dalyviai taip pat diskutuos apie pernai liepą įvykusio NATO valstybių ir vy-

riausybių vadovų susitikimo Varšuvoje sprendimų įgyvendinimą ir kitus būdus stiprinti sąjungininkų saugumą konvencinių ir hibridinių grėsmių akivaizdoje. Atskira sesija bus skirta glaudesniai NATO ir ES bendradarbiavimui aptarti. URM info ir nuotr.

Žmogaus žvilgsnis – langelis, pro kurį matyti mintys, susikaupusios galvoje – Victor Hugo,

Emanuelis Zingeris:

Mes vėl turime burtis kaip 1990-aisiais

JAV Kongreso atstovas J. Shimkus (k.) su E. Zingeriu Washingtone. JBANC nuotr.

Praėjusių metų pabaigoje su Lietuvos Seimo delegacija JAV lankėsi ir Seimo Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų frakcijos narys Emanuelis Zingeris, dirbantis užsienio reikalų komitete. Su delegacija jis dalyvavo ne tik tarpvalstybinio lygio susitikimuose, bet ir susitikimuose su Lietuvos Bendruomenės nariais. Kaip pats kalbėjo, įspūdingiausias susitikimas vyko Čikagoje. Grįžęs iš kelionės politikas sutiko pasidalinti susitikimų su JAV pareigūnais įspūdziais, įvertinti šio vizito reikšmę bei aptarti Lietuvos ryšių su JAV problematiką.

Emanuelis Zingeris yra 1990 m. kovo 11-osios Nepriklausomybės Akto signataras, daugelio Seimų narys, prieš tapdamas politiku ir Sąjūdžio nariu, Vilniaus universitete studijavęs lietuvių filologiją, buvęs Valskybinio Vilniaus Gaono žydų muziejaus direktorius, Lietuvos žydų kultūros draugijos pirmininkas, 1998 m. įkurtos Tarptautinės komisijos nacių ir sovietinio okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti pirmininkas nuo komisijos įsteigimo, Lietuvos valstybės apdovanotas Lietuvos Didžiojo Kunigaikščio Gedimino ordino Komandoro kryžium bei Lietuvos nepriklausomybės medaliu.

- Kaip įvardintumėte Lietuvos delegacijos vizito Washingtone tikslą?
- Donald Trump atėjus į valdžią Washingtone

Todėl mes vėl turime burtis kaip 1990 m., rodyti savo reikšmingumą per Amerikos vidaus politinį aktyvumą. Kviečiu visus Amerikos piliečius – tiek lietuvių kilmės, tiek kitų tautybių Lietuvai prijaunčiančius piliečius Demokratų ir Respublikonų partijose aktyvinti savo politinę veiklą, vesti agitaciją Amerikos partijų viduje už Baltijos šalių saugumą ir įtvirtinti tai, ką jau pradėjom gan sėkmingai tapdami NATO nariais. Reikia, kad Lenkijoje, Baltijos šalyse ir ES narėse Rytų Europoje būtų išdėstytos tokios karinės pajėgos, kurios realiai atgrasintų galimą priešininką nuo bet kokių užmačių, ir jis pamatytų, jog net bandymas – su žaliais žmogeliukais ar be žalių žmogeliukų – destabilizuoti padėtį Baltijos šalyse ir Lenkijoje baigsis milžiniškais priešininko pajėgų nuostoliais. Iš tarpukario Lietuvos istorijos žinome, kad 1940 m. jau buvo vėlu galvoti, kokiais 1930 m. reikėjo pradėti galvoti apie galimą Baltijos šalių, Suomijos bei Lenkijos okupaciją.

Be turimų sutarčių realaus Baltijos šalių apginamumo galime pasiekti mūsų 2 proc. biudžetu, kuris jau seniausiai turėjo būti skirtas krašto apsaugai. Atvirai pasakysiu – tie, kurie balsuoja prieš karinį biudžetą, yra Lietuvos valstybės išdavikai.

- Kaip vertintumėte Lietuvos delegacijos vizitą Washingtone?
- Per 25-erius politinio darbo metus nesu dalyvavęs reikšmingesniuose susitikimuose, kurie vyko

per tą trumpą pusantros dienos viešnagę Washingtone. Mes praktiškai turėjome susitikimus su viso Amerikos Senato vadovybe. Pas mus buvo atėję visų komitetų pirmininkai, Atstovų rūmų pirminkininkas surengė atskirus debatus, atėjo labai daug nekvieštų Kongreso narių. Ko gero, Latvijai, Estijai, Lietuvai reikės rinktis naują taktiką. Iš visų tų susikaupusių, rimtų veidų Senate buvo matyti, kad amerikiečiai yra susirūpinę Baltijos šalių ateitimi. Amerikos politinė vadovybė laukia Baltijos šalių ir Lenkijos politinės valios, savo apginamumo ryškaus matymo. Mūsų politinė valia ir netgi ribotas ginklų turėjimas šaulių ar savanorių rankose galėtų atbaidyti priešininką. Pavyzdžių turime – taip ginklai yra laikomi Izraelyje, ir ten tikrai vienas kito nešauda. Žinome, kaip plačiai ginklai namuose laikomi Šveicarijoje. Lengvas pamąstymas, kad Lietuvos žmonės neatsakingi ir kad jiems ginklų negalima patikėti, yra manymas, kad mes dar nesame tauta. O lietuviai jau yra tapusi tauta. Vakarų Europos tauta. Mes esame Vakaruose, ne Rytuose. Mes esame Vakarų bastionas, mes esame paskutinis Vakarų postas, ir sakyti, kad tauta nėra pribrendusi ginklams, yra neatsakinga. Turiu galvoje ginklus dalinti ne visiems – į kairę ir dešinę, bet Šaulių organizacijai pagal patvirtintus sąrašus ar savanoriams. Tai tikrai nėra radikali mintis. Kodėl reikia galvoti, kad lietuviai yra mažiau atsakingi? Manau, artimiausiu metu turėtume svarstyti siūlymus dėl leidimo ginklus laikyti namuose, atsakingoms organizacijoms garantavus dėl savo narių patikimumo.

Man atrodo, kad šis vizitas buvo be galo svarbus, savalaikis. Ateityje formatą turėtume plėsti. Jau į Baltijos šalių susitikimą atėjo patys rimčiausi Amerikos politiniai pareigūnai. Jeigu galėtume važiuoti su baltų-skandinavų politikų grupėmis (gal britai ir kanadiečiai turėtų būti kartu, kadangi britai dažnai pristato save kaip šiaurės šalį), tada tokiose politikų grupėse, atvykstančiose į JAV Kongresą, galėtume pasiekti dar išpūdingesnių laimėjimų, įtikindami savo partnerius galutinai baigti Baltijos šalių saugumo architektūrą. (Šį formatą, kuris būtų pageidautinas kalbant su Prezidentu Trump, mes jau aptarinėjame ir Užsienio reikalų komitete.) Taip galų gale pademonstruotume kai kuriems savo kaimynams, kad bet kokia jų avantiūra baigtųsi visišku fiasko. Laiku pradėję turime užbaigti.

Deja, mūsų bičiuliai ukrainiečiai sako, kad jie į politinį traukinį šiek tiek pavėlavo. Visus tuos dalykus Ukraina turėjo daryti daug anksčiau. Ukrainos statusas yra visiškai kitoks negu Baltijos šalių. Šios šalys jau yra Vakarų sąjungininkės, o Ukraina nespėjo pasirašyti lemtingų sutarčių, ir dabar ji atrodo taip, kaip Baltijos šalys ir Suomija atrodė 1939 m. Tai jau kitas klausimas, bet Ukrainos apginamumą mes turime remti visais įmanomais būdais. Mes ir Lenkija. Jūs turbūt atsimenate mūsų Prez. Valdo Adamkaus NATO viršūnių susitikime Bukarešte siūlymą, kad Ukrainai būtų garantuota būsima NATO narystė. Jis atvirai sakė, kad tai apgintų Ukrainą nuo galimų bandymų destabilizuoti padėtį Kijeve. Šis V. Adamkaus bandymas prieš 10 metų buvo lemtingas. Ir dabar tie, kurie užblokavo Prez. V. Adamkaus ir Lenkijos prezidento Lech Kaczynski siūlymus, turėtų prisiimti atsakomybę už dabartinę Ukrainos padėtį.

– Dėkojame už pokalbį.

Kalbėjosi **Audronė V. Škiudaitė**

Kitame „Draugo“ numeryje skaitykite pokalbį su JAV viešėjusiais naujojo Seimo nariais apie vidaus politikos naujoves ir santykius su išeivija.

DRAUGAS
(USPS-161000)
THE LITHUANIAN WORLD-WIDE NEWSPAPER

Published on Tuesday, Thursday and Saturday except legal Holidays, Jan. 2nd, and Dec. 26th by the Lithuanian Catholic Press Society, 4545 W. 63rd Str., Chicago, IL 60629-5532. Tel.: 773-585-9500. Fax.: 773-585-8284 Periodical class postage paid at Chicago, IL and additional mailing offices. Subscription Rates: \$150.00.

GARBĖS PRENUMERATA \$250.00
JAV – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$80.00** • 3 mėn. **\$57.00**
Pirma klase: kasdien – **\$340.00** • visos savaitės **\$240.00**
Kanadoje (USD): – metams **\$390.00** • 1/2 metų **\$210.00** • 3 mėn. **\$110.00**
Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis oro paštu – metams **\$615.00** • 1/2 metų **\$315.00**
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams **\$120.00** • 1/2 metų **\$66.00**

TIK ŠEŠTADIENIO LAIDA
JAV – metams **\$95.00** • 1/2 metų **\$70.00** • 3 mėn. **\$48.00**
Kanadoje (USD) – metams **\$150.00** • 1/2 metų **\$120.00** • 3 mėn. **\$75.00**

Užsakant į Lietuvą ir kitas užsienio šalis: oro paštu – metams **\$220.00** • 1/2 metų **\$120.00**
Į Lietuvą reguliariu paštu – metams **\$70.00**

Mažindami pašto išlaidas, pakvitavimų už prenumeratą nesiuočiame.
„Draugo“ prenumerata yra mokama iš anksto.

Administracija dirba kasdien, nuo 8:30 iki 4:30, šeštadieniais nedirba.
Redakcija dirba kasdien, nuo 7:00 iki 3:00, šeštadieniais nedirba.

Vyriausioji redaktorė –
Ramunė Lapas
vyr.redaktore@gmail.com

Techninis redaktorius –
Jonas Kuprys

Korektorė –
Dalia Sokienė

Administracija –
skelbimai@draugas.org
administracija@draugas.org

Reklama – Audronė Kižytė,
audreykizys@gmail.com, 630-805-1404

Už skelbimų turinį ir kalbą neatsakome.
Nepanaudotų straipsnių nesaugojame.

Kiekvienas pranešimas, kad į Lietuvą atvyko dar viena puikiai ginkluotų amerikiečių karių grupė, – džiugina. Negali nedžiuginti.

Tiems lietuviams, kuriems atrodo, jog amerikiečių karių buvimas mūsų žemėje yra žalingas, nes, girdi, erzina Rusiją ir didina Trečiojo pasaulinio karo tikimybę, – norėtusi atkirsti neieškant mandagių palyginimų. Negi jie verti korektiškos kritikos? Per daug pavojinga situacija, kad su jais būtų galima leistis į rimtas diskusijas.

Jie puikiai supranta: Lietuva be amerikiečių karių – tik Rusijos įtakos zona, Rusijos provincija, Rusijos pastumdėlė. Jie tik apsimeta matantys tarptautinę padėtį giliau, nei ją neva suvokia primityvūs Amerikos simpatikai. Jie bando įpiršti Krekliui naudingą mitą: iš Lietuvos išsinešdins amerikiečių tankai, neliks Lietuvoje ir įtampos. Kad iš Lietuvos išgabenus amerikiečių tankus į Lietuvą tuoj pat atžlegės rusiški tankai, – nutylima.

Deja, kreivai žvelgiančių į amerikiečių karines pajėgas Lietuvoje esama užtektinai daug, kad naktimis galėtume ramiai miegoti. Kremliaus psichozes pateisinti bandančių tautiečių tikriausiai pažįstame visi, ne tik šių eilučių autorius.

Ir vis dėlto su jais tenka bendrauti. Gal galite tarti – kaip? Apsimesti, kad antrą Kalėdų dieną Ignalinos kultūros ir sporto centre surengtas muzikos ir spalvų spektaklis, kuriame buvo apstu sovietinių simbolių, įskaitant raudonas vėliavas ir pionierių kaklaraiščius, – tėra prasto skonio meninis vaidinimas? Man norėtųsi tarti griežtesnį žodį – provokacija, net jei ir pridengta prasto skonio apraiškomis. Juolab kad mūsų žiniasklaida praneša: panašus renginys su sovietiniais šūkais surengtas Jurbarko ir Mažeikiuose. Jei tai sutapimas ar atsitiktinumas, tai aš jais netikiu.

Nereikalingas buvo ir triukšmas dėl penkiakampės žvaigždės, iškeltos Kupiškio rajono Šimonių miestelio kalėdinės eglutės viršūnėje. Tiesiog įvykus nesusipratimui žvaigždę derėjo nukabinti. Tai kas, kad žvaigždė – ne vien sovietinės okupacijos simbolis. Lietuvai žvaigždė pirmiausia asocijuojasi su nelaimėmis, prievarta, mirtimi. Sovietinės okupacijos laikais būtent penkiakampėmis raudonomis žvaigždėmis puoštos eglių, tiek didelių, tiek mažų, viršūnės.

Šimonių bažnyčios klebonas Saulius Kumelis ir Panevėžio vyskupas emeritas Jonas Kauneckas turėjo pripažinti susidarius dviprasmišką situaciją. Tai kas, kad krikščionių kultūroje penkiakampė žvaigždė siejama su penkiomis Kristaus žvaigždėmis. Penkiakampė žvaigždė mums pirmiausia asocijuojasi su nepriklausomybės praradimu – partizanų kankinimais, tremtimis, KGB, NKVD, stribais. Mano supratimu, Bažnyčios atstovai privalėjo elgtis taktiškai, mandagiai – atsižvelgti ne į „nieko blogo nematančiųjų“, bet būtent į penkiakampėje raudonoje žvaigždėje blogi žvelgiančių tautiečių nuomonę.

Deja, Šimonių bažnyčios klebonas prisipažino, kad penkiakampės žvaigždės ir sovietmečio gretinimas jam kelia juoką, o Panevėžio vyskupas emeritas panaudojo net žodį „cypdavatkiškumas“. Bažnyčios tarnai ši sykį nusispjovė į nuomonę tų, kurie iki šiol negali pamiršti sovietinių okupacijų baismų.

Belieka paklausti, ką bažnyčios atstovai porintų, jei eglės viršūnė kas nors iš lietuvių sumanytų papuošti svastika? Taip pat įrodinėtų, jog svastika – labai senas simbolis, todėl jo negalima sieti su Adolfo Hitlerio vardu?

Šiandieninės Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas – labai gudrus. Bent iki šiol jis lengvai pergudraudavo oficialųjį Washingtoną. Neapsikentęs dėl ardomosios šnipų veiklos nueinantis JAV prezidentas Barack Obama išvyjo iš šalies 35 rusų diplomatus. Manėme, kad amerikiečiai sulauks ne mažiau griežto Rusijos atsako – iš Rusijos taip pat bus išvyta amerikiečių diplomatų. Bet Kremliaus lapinas pasielgė įžvalgiai – susilaikė nuo atsakomųjų smūgių. Pareiškė palauksias, kokia bus naujojo JAV prezidento Donald Trump reakcija. Vaizdžiai tariant, jei D. Trump neatsitrauks, Rusijai nieko kito nebeliks, kaip atsakyti „akis už akį, dantis už dantį“.

Kokia bus nauja rusiška pasaka?

GINTARAS VISOCKAS

Prieš pat Naujuosius metus į Siriją iš Adlerio skridęs Rusijos karinis lėktuvas nukrito Juodojoje jūroje. Žuvo dešimtys Rusijos muzikantų iš Raudonąją armiją šlovinančio ansamblio, žuvo daug Krekliui palankių žurnalistų, medikų. Kremlius neigia buvus teroro aktą, nors akivaizdu, kad iš nedidelio aukščio dėl neva techninio gedimo ar pilotų klaidos nukritęs lėktuvas negalėjo sudužti į tiek daug nuolaužų. Plačiai po jūrą išbarstyti bei neatpažįstamai sudarkyti žuvusiųjų kūnai byloja, kad nelaimės priežastis – sprogdymas.

Šios versijos internetinėje erdvėje laikosi istorikas Markas Soloninas. Jis išanalizavo dešimtis panašių katastrofų, kada, esant puikioms oro sąlygoms, lėktuvas nukrenta į jūrą iš nedidelio aukščio neišvystęs didelio greičio. Pasirodo, tokiais atvejais

lėktuvo korpusas nesudūžta į keliolika stambių gabalų, o žuvę keleiviai aptinkami ne išbarstyti, o būtent lėktuvo viduje.

Kremlius tarsi neturi kur dingi. Anksčiau ar vėliau jis bus priverstas pripažinti, kad Tu-154 katastrofa – tai kerštas už karinę kampaniją Sirijoje.

Bet Kremliaus kontroliuojamos slaptosios tarnybos, regis, jau sugalvojo išeitį. Internetinėje erdvėje gausėja pranešimų, kurių autoriai dėl Tu-154 katastrofos kaltę bando suversti Prancūzijos žvalgybos laivui, katastrofos dieną plaukiojusiam Juodojoje jūroje. Esą iš šio laivo buvo pasiųstas specialus kibernetinis signalas, sutrukdęs patyrusiems pilotams valdyti lėktuvą. Šią pasaką jau perskaitė šimtai tūkstančių internetinių komentatorių. Ji ir dabar dar eskaluojama, girdi, būtent NATO pradėjo karą prieš Rusiją. Kaip NATO aljansui įtikinamai įrodyti, jog prancūzų karinis žvalgybini laivas nėra susijęs su Tu-154 lėktuvo katastrofa? Tokia misija labai sunki. Beveik neįmanoma. Tų, kuriems nereikalinga tiesa, nuomonės nepakeisi. Jie vis tiek dėstys savašias „tiesas“.

Kas galėtų pasakyti, kokia bus nauja Kremliaus paskleista pasaka?

NUOMONĖS – KOMENTARAI

Komentaras komentarui

2016 m. gruodžio 15 d. „Draugo“ numeryje skiltyje „Nuomonės, komentarai“ buvo išspausdintas PLB Ekonominės komisijos pirmininkės Angelės Kavak pasisakymas, pavadintas „Vilnius mūsų, o mes rusų“. Sulaukėme Užsienio reikalų ministerijos Informacijos ir viešųjų ryšių departamento komentaro atsakymo į A. Kavak išdėstytas mintis.

Lietuvos ir JAV prekybos santykiai vis labiau intensyvėja. Lietuvos eksportuotojai pastaruosius kelerius metus sėkmingai didina lietuviškos kilmės produktų pardavimus JAV ir vis labiau nusišuka nuo Rusijos rinkos. Į JAV lietuviškos kilmės produktų šiuo metu eksportuojama jau 3 kartus daugiau nei į Rusiją. 2016 m. pirmąjį pusmetį, palyginti su praeitų metų tuo pačiu laikotarpiu, eksportas į JAV išaugo 30,41 proc.

2015 m. prekybos apyvarta su JAV siekė 1,36 mlrd. Eur (12 prekybos partnerė pagal apyvartą), o per 2016 m. pirmąjį pusmetį apyvarta siekė beveik 779 mln. Eur (10 prekybos partnerė pasaulyje).

Daugiausia į JAV eksportuojama mineralinio kuro, baldų, optikos, fotografijos, matavimo kontrolės prietaisų, trąšų, pieno produktų, elektros mašinų ir įrenginių.

JAV rinka įtraukta į ekonominiam bendradarbiavimui svarbių – eksporto, turizmo ir TUI – rinkų sąrašą, kuriam pritarė Ekonominės diplomatijos taryba. Tiek viešasis, tiek verslo sektoriai, siekdami padėti mūsų eksportuotojams įsitvirtinti jau esamose ir įžengti į naujas rinkas, telkia turimus išteklius ir pastangas siekdami kuo glaudžiau bendradarbiauti su šiame sąrašė esančiomis šalimis. Lietuvos valstybės institucijų pastangomis pasiekta, kad Lietuva yra gavusi leidimą į JAV eksportuoti daugiausia rūšių mėsos ir jos gaminių, palyginti su kitomis ES valstybėmis narėmis. Tikimasi, kad netrukus Lietuva taps 3-čiaja pasaulio valstybe (po Kanados ir Nyderlandų), kuri turės galimybę į JAV eksportuoti kiaušinių produktus.

Lietuvos Vyriausybė, atsižvelgdama į verslo po-

reikius ir augantį interesą JAV rinkos atžvilgiu, stiprina ekonominį atstovavimą su JAV. 2016 m. Lietuvos generaliniame konsulate Čikagoje įsteigta diplomato ekonomisto pareigybė, o nuo 2017 m. pradžios darbą Lietuvos generaliniame konsulate Los Angeles pradės Lietuvos ūkio ministerijos paskirtas komercijos atašė. Ekonominio atstovavimo sustiprinimas padės mūsų verslui įžengti į JAV rinką – surasti partnerius, išsiaiškinti rinkos specifiką ir pan.

Siekiant didinti eksportą į JAV, labai veiksminga priemonė yra tiesioginiai kontaktai su šios valstybės verslo konsultantais (marketingo, pardavimų, prekių žymėjimo ir pan. klausimais). Šiemet į Lietuvą ne kartą buvo pasikviesta verslo konsultantai iš JAV. Kitais metais kartu su VŠĮ „Versli Lietuva“ ketinama ir toliau kvesti JAV verslo konsultantų susitikti su Lietuvos verslo atstovais ir eksportuotojais, rengti „Eksporto klubus“ ir mokymus. Tikime, kad tai padės įmonėms suprasti JAV verslo ypatumus ir užmegzti reikalingus kontaktus. Žinoma, ne vienas pavyzdys rodo, kad ir JAV lietuviai prisideda prie sėkmingo mūsų eksportuotojų įėjimo į JAV rinką.

Prie Lietuvos ir JAV dvišalės prekybos apimties augimo galėtų prisidėti Transatlantinės prekybos ir investicijų partnerystės (TTIP) susitarimas. TTIP tarp ES ir JAV Lietuvai atneštų tiek ekonominę, tiek strateginę naudą. Tai leistų mūsų verslui išplėsti eksporto geografiją ir pagerintų sąlygas Lietuvos kompanijoms konkuruoti JAV rinkoje. TTIP panaikintų JAV muitus, užtikrintų lygias konkurencines sąlygas JAV viešųjų pirkimų rinkoje, sumažintų prekybos kaštus, susidariusius dėl skirtingų ES ir JAV reikalavimų ir standartų.

Pagarbiai

Užsienio reikalų ministerijos Išorinių ekonominių santykių departamento direktorius **Simonas Šatūnas**

„Draugo“ prenumeratoriai gali skaityti „Draugą“ internete be jokio papildomo mokesčio. Pageidaujantys turėtų parašyti apie tai administracijai: **administracija@draugas.org** ir gauti „log in“ bei slaptažodį.

Skaitykite „Draugą“ greičiau!

TELKINIAI

Lietuvių Fondo vairą BUS kam perduoti

LAIMA APANAČIENĖ

„(...) Man skirta Lietuvių Fondo stipendija! Nuostabu, jog yra tokių žmonių kaip Jūs, kurie padeda kitiems lietuviams siekti savo svajonės. Šiandien nebūčiau studentas, jeigu nebūčiau sulaukęs tiek daug pagalbos iš begalės Amerikoje gyvenančių lietuvių. Man tai – didžiulė garbė. Jaučiu didžiulę atsakomybę nenuvilti daugybės tokių geraširdžių žmonių kaip Jūs. Esu be galo laimingas ir pamalonintas“, – rašo Artūras Vanagas, Lietuvių Fondo (LF) 2016 m. stipendininkas, mokslo aukštumų siekiantis Michigano universiteto Stephen M. Ross verslo mokykloje (University of Michigan Stephen M. Ross School of Business (MI, USA). Tokių laiškų į LF šiomis dienomis atkeliauja ne vienas, mat studentai gavo laiškus su žinia, kad jie tapo LF stipendininkais.

Artūras Vanagas, Lietuvių Fondo (LF) 2016 m. stipendininkas. Asmeninė nuotr.

Šiemet Pelnų skirstymo komiteto (PSK) Stipendijų pakomitečio posėdyje (pirmininkas Tauras Bublys), buvo išnagrinėta 112 prašymų stipendijoms gauti. Nutarta LF stipendijas skirti 82 studentams, o LF tarybos patvirtinta išmokėjimo suma – 198,100 dol. Dar 19,804 dol. stipendijoms paskirta tiesiogiai iš LF vardinių fondų pagal steigėjų nurodymus. Kandidatus šioms stipendijoms gauti pateikė Lietuvos aukštosios mokyklos. Iš viso studentų stipendijoms 2016 m. skirta 217,904 dol.

LF stipendijas gavo 63 JAV aukštųjų mokyklų studentai, 14 – Lietuvos, 3 – Jungtinės Karalystės, po vieną Kanados ir Vokietijos universitetuose studijuojantys jaunuoliai. Tarp šių metų stipendininkų populiariausios yra biologijos ir chemijos (13), medicinos, farmacijos, slaugos (11) ir meno (10) studijos. Kiti studentai „kremta“ verslo ir finansų, inžinerijos, psichologijos, politikos mokslų, informatikos, filologijos ir teisės mokslų paslaptis. Tik viena iš pateikusių paraiškas studentė panoro studijuoti pedagogiką, dar viena – gyvulininkystę. Vienas studentas dar neapsisprendęs, kokią specialybę pasirinkti.

Gavę LF stipendijas studentai – ne tik gabūs jaunieji mokslininkai, išra-

dėjai, bet ir talentingi muzikantai, dainininkai, aktyviai dalyvaujantys koncertuose, festivaliuose, įvairiuose projektuose, konkursuose bei nevengiantys užsiimti savanoriška veikla.

Simas Čelutka. Evgenios Levin, bernardinai.lt nuotr.

Simas Čelutka, Vilniaus universitete Filosofijos fakultete baigęs filosofijos bakalauro studijas, išvyko į Londoną, kur studijavo politinės minties ir idėjų istoriją Londono Karalienės Marijos universitete (Queen Mary University of London). Įgijęs magistro laipsnį, keletą mėnesių dirbo Londone įsikūrusioje Henry Jackson draugijoje (Henry Jackson Society), tačiau vėliau nusprendė grįžti į Lietuvą ir pradėti doktorantūros studijas. „Politinė filosofija Vilniaus universitete turi stipriausias tradicijas, todėl mano pasirinkimas buvo visiškai natūralus – noriu mokytis iš geriausių ir prisidėti prie tradicijos tęstinumo bei puoselėjimo. Mano svajonė – draugėn suburti VU Filosofijos fakultete ir VU Tarpautinių santykių ir politikos mokslų institute (TSPMI) studijuojančius doktorantus, kurie domisi Vakarų politinės minties tradicija ir bando ją susieti su Lietuvos filosofijos istorijos tyrimais. (...) Verta paminėti, jog grįžau studijuoti į Lietuvą nepaisant to, kad buvau gavęs pasiūlymą doktorantūrą studijuoti Cambridge universitete (University of Cambridge, UK), JK. Atsakomybės jausmas, patriotizmas ir tėvynės ilgesys padarė savo“, – savo paraiškoje LF stipendijai gauti rašo Simas.

Padėką atsiuntė ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto studentė **Marija Kinderytė**. Marija, svajojanti apie doktorantūros studijas, ne tik gerai mokosi, aktyviai dalyvauja mokslinėse konferencijose, bet ir dainuoja universiteto akademiname chore „Neris“, su kuriuo koncertuoja renginiuose visoje Lietuvoje, dalyvavo Lietuvos dainų šventėse, festivalyje „Gaudamus“. Ji – aktyvi sportininkė, jau šešerius metus iš eilės dalyvaujanti „Vilniaus maratono“ organizuojamose bėgimuose. 2016 m. vasarą jai nusišypojo laimėti dalyvauti XV Šiaurės Amerikos lietuvių tautinių šokių šventėje Baltimore, MD. „Esu labai dėkinga Lietuvių Fondui, tokiai stipriai išeivijos organizacijai, už paramą. Drauge – tai yra atspindys pasitikėjimo ir tikėjimo mano veikla, siekiais bei darbais. <...> Tai – ypatinga dovana ir paskatinimas dar labiau stengtis ne tik dėl asmeninio tobulėjimo, bet ir vardan

šviesesnės Lietuvos ateities, nes Lietuvos ateitis ir esame mes patys“, – rašo Marija Gintautui ir Ramunei Vitkams, LF Vitkų vardinio fondo, kurio stipendiją gavo, ikūrėjams.

Įdomi **Agnė Aleksaitė**, Lietuvos edukologijos universiteto (LEU) studentė, pažintis su LF. Prieš dvejus metus Agnė kartu su kitomis 3 LEU studentėmis pirmą kartą JAV LB Švietimo tarybos istorijoje atliko pedagoginę praktiką JAV lituanistinėse mokyklose. Čia ir išgirdo apie LF, trumpai susipažino su jo istorija. Grįžusi į Lietuvą tęsė mokslus magistrantūroje. Gerai besimokanti studentė nutarė paprašyti LF stipendijos. Jos prašymas buvo patenkintas. „Nuoširdžiai dėkoju LF rėmėjams už suteiktą finansinį paskatinimą, gilinantį lietuvių filologijos (kalbotyros) studijas Lietuvos edukologijos universitete! Ačiū LF, paskyrusiam stipendiją iš LF Juozo Rūčio vardinio fondo, už paskatinimą tobulėti ir puoselėti gimtąją kalbą – tautos turtą!“ – rašo savo laiške Agnė.

Agnė Aleksaitė pedagoginės praktikos Čikagoje metu 2014 m. Asmeninė nuotr.

LF stipendiją 2016 m. gavo ir šeimyninė pora – **Ignas Rubikas** ir **Akvilė Vervečkaitė-Rubikienė**. Abu jie mokosi Jungtinėje Karalystėje. Ignas – Londono ekonomikos ir politikos mokslų mokyklos (London School of Economics and Political Science), Akvilė – Roehampton universiteto (The University of Roehampton) studentai. Ši pora gerai žinoma ne tik tarp JK lietuvių, bet ir Lietuvoje. Ignas – Oxfordo universiteto lietuvių bendrijos pirmininkas, dalyvauja Jungtinės Karalystės lietuvių jaunimo sąjungos veikloje (JKLJS), padėjo organizuoti Pasaulio lietuvių jaunimo kongresą, kas 3–4 metus suburiantį lietuvių jaunimo atstovus iš viso pasaulio. Šiuo metu jis –

Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos (PLJS) valdybos narys. Kartu su kitais sėkmingai įgyvendino PLJS iniciatyvą „Balsuok Lietuvai“ užsienio lietuviams, suorganizavo Seimo rinkimų debatus 4-iose Europos šalyse bei parengė informacinį vaizdo filmą bei tinklalapį. Ignas kasmet dėsto moksleiviams paskaitų ciklus psichologijos temomis Nacionalinėje moksleivių akademijoje; prisideda prie moksleivių, stojančių į JK universitetus, mentorystės projekto „Academic Buddy“, jo straipsnius galima skaityti Lietuvos internetinėse svetainėse: bernardinai.lt, delfi.lt, 15min.lt ir kt.

„Man, studentui, prisilietusiam prie lietuvių išeivijos veiklos, ne mažesnę išpūdį palieka tai, kad visuomeninė ir į Lietuvos gerovę nukreipta Amerikos lietuvių veikla nenutrūko – ji aktyviai tęsiama ir Lietuvai atkūrus Nepriklausomybę. (...) Tai – retas pavyzdys, rimtai paskatinantis atsigręžti į savo pareigą ir atsakomybę visuomenei bei savo krašto kultūrai“, – dėkodamas LF nariams už suteiktą stipendiją rašo Ignas.

Nuo mažens besidominti šokiais ir etnine kultūra Akvilė Rubikienė magistro studijas norėjo susieti ne tik su įvairia choreografinė praktika, bet ir su sociologiniais šokio tyrimais. Studijuoti Roehampton universitete, puikiame šokio antropologijos ir šokio sociologijos tyrimų centre, Akvilei patarė jos bakalauro darbo vadovė Lietuvoje. Atsiųstame prašyme LF stipendijai gauti Akvilė rašė: „Labiausiai mėgstu šokti lietuvių liaudies šokius, itin didelį malonumą teikia liaudies dainų dainavimas su broliais, su vyru Ignu bei su geriausiais draugais, kurie taip pat yra dideli lietuviško folkloro mylėtojai.“ Su vyru Ignu jie sukūrė duetą „RIVA“, ne kartą vedė su etnine kultūra susijusius užsiėmimus darželiuose, mokyklose, vaikų globos namuose, dienos centruose. Taip pat – nesuskaičiuojamą daugybę vakaronių ateitinių, skautų ir kitų bendruomenių renginiuose, kurių metu žmonės mokinavo šokti tradicinius lietuvių liaudies šokius, žaisti žaidimus, eiti ratelius. Didžiausias jų savanoriškas kultūrinis projektas yra kasmet vykstantis festivalis „Kaime žydi abrikosai“. Vilniuje Ignas ir Akvilė kartu su draugais puoselėja senąsias kalendorines šventes ir kiekvienais metais kviečia žmones į tradicinius susibūrimus, kur dainuoja senąsias Ilgių (Vėlinių) bei Advento ir Kalėdų laikotarpio dainas.

Po studijų jie abu planuoja grįžti į

Kardiomokslų stovykloje. Iš k.: Eglė Sadauskaitė, Dovilė Gabartaitė, Julija Būgaitė, Inesa Navickaitė, Rita Norvilaitė, stipendininkė Marija Kinderytė, Agnė Šatrauskienė, Dovilė Petrikonytė ir Rokas Liaugaudas. Roko Baltušniko nuotr.

Koncertuoja Ignas ir Akvilė Rubikai. Facebook.com nuotr.

Lietuvą ir populiarinti lietuviškus tradicinius šokius kaip laisvalaikio formą, kuri padėtų tvarkytis su socialinėmis problemomis mokyklose, bendruomenėse, taip pat sprestų jaunimo neužimtumo problemą ir puoselėtų patriotiškumą.

Denison universiteto (OH, USA) studentė, LF narė **Gabrielė Bieliauskaitė** pirmoji studentė šiame universitete pradėjusi siekti dvigubos specialybės. Ji studijuoja informatiką ir tarptautinius santykius. „Esu nuoširdžiai dėkinga Lietuviai Fondui už jų suteiktą paramą mano studijoms ir skatinimą skleisti Lietuvos vardą, bei jungtis į lietuviškos bendruomenės veiklą. LF vienija lietuvius visame pasaulyje“, – padėkos laiške rašo Gabrielė. Ji ne tik gera studentė, bet ir aktyvi JAV LB narė, daranti viską, kad Lietuvos vardas būtų žinomas ir amerikiečiams. Dar besimokydama vidurinėje mokykloje subūrė Lietuvos klubą (mokykloje be jos nesimokė daugiau lietuvių), dalyvavo LISS programoje Lietuvoje, talkino XV Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) suvažiavime. Šiuo metu universitete ji stengiasi kuo daugiau merginų įtraukti į organizaciją „Moterys matematikoje ir informatikoje“ (Women in Mathematics and Computer Science), skatina jas studijuoti tiksliuosius mokslus.

Po Naujų metų Gabrielė vienam semestru ruošiasi išvykti į Vokietiją, kur ne tik studijuos, bet ir tikisi įsijungti į Vokietijos LB, bendradarbiauti su PLB pirmininke Dalia Henke ir PLJS prezidentu Simonu Černiausku.

Simonui Algimantui Spurgai 2015 m. buvo įteiktas Vilniaus universiteto TSPMI bakalauro diplomai. Vito Jadzgevičiaus nuotr.

Baigęs Vilniaus universiteto bakalauro studijas ir metus padirbėjęs Viešosios vadybos ir politikos institute Vilniuje, **Simonas Algirdas Spurga** suprato, kad tolesniam tobulėjimui turi žengti žingsnį į priekį ir ryžosi magistro studijoms Londono ekonomikos ir politikos mokslų mokykloje, Jungtinėje Karalystėje. „Mano magistro studijos, nukreiptos į socialinių mokslų tyrimų metodų išmanymą, padės man tapti geresniu politikos analitiku, patikimesniu politinių institucijų, valdininkų konsultantu. Tikiu, kad tai atneš naudos Lietuvai, ir kad valdžios institucijų politika dėl to taps kokybiškesnė“, – įsitikinęs Simonas savo pasirinkimu.

Be mokslų jis užsiima ir visuomenine veikla: iki 2015 metų buvo Vilniaus universiteto TSPMI studentų korporacijos „RePublica“ senjorų tarybos narys, metus laikraščio „Post Scriptum“ vyr. redaktorius, dirbo ties žiniasklaidos raštingumo skatinimo projektu Lietuvoje, rašė ir teberašo straipsnius į Lietuvos spaudą. Simonas po magistro studijų Jungtinėje Karalystėje svajoja rašyti mokslinį darbą, o jį apgynęs svajoja grįžti į Lietuvą.

Rūta Misiūnas (pirma iš k.) su universiteto draugais. Asmeninė nuotr.

Tarp šių metų studentų yra ir LF narių. Jaunimas supranta šios organizacijos naudą ir pritaria jos darbams. Illinojaus universitete, Čikagoje (University of Illinois at Chicago) architektūrą studijuojanti Rūta Misiūnas savo laiške rašo: „Noriu padėkoti jums už skirtą paramą mano studijoms universitete. Penkerius metus iš eilės gauta LF stipendija garantuoja man sėkmingą universiteto užbaigimą. (...) Esu laiminga, kad galiu būti JAV Lietuvių Bendruomenės dalimi ir Lietuvių Fondo nare.“

Tai tik keletas studentų iš 82 šiais metais gavusių LF stipendijas. Apie kiekvieną jų galima būtų rašyti ilgiausius straipsnius. LF įsitikinęs, kad ateityje LF varas bus perduotas į patikimas ir tvirtas rankas. Tuo įsitikinę ir stipendininkai, 21 jų jau yra tapę LF nariais, o 2 studentai – kandidatai: „Neabejoju, kad dabartinė stipendijų gavėjų karta ilgainiui taps Lietuvių Fondo rėmėjais ir tęs šią vertingą tradiciją“, – šiais žodžiais savo padėkos laišką Fondui užbaigia stipendininkė Monika Maminskaitė, studijuojanti Jungtinėje Karalystėje.

Monika Maminskaitė. Asmeninė nuotr.

Pranciškoniai siekia įamžinti t. Augustino Dirvelės OFM atminimą

Br. Astijus Kungys OFM, Darius Penikas ir br. Alvydas Virbalis OFM.

Gruodžio 9–12 dienomis New Yorke lankėsi Kretingos Pranciškonų gimnazijos direktorius pranciškonas br. Alvydas Virbalis OFM ir ilgametis buvęs Mažesniųjų brolių ordino Lietuvos Šv. Kazimiero pranciškonų provincijos ministras br. Astijus Kungys OFM.

BR. ALVYDAS VIRBALIS

Pranciškoniai aplankė New Yorke gyvenančius lietuvius bei susitiko su Archbishop Molloy High School direktoriumi Dariumi Peniku. Direktorai dalijosi mintimis apie švietimo situaciją tiek Lietuvoje, tiek Jungtinėse Amerikos Valstijose. Br. Alvydas Virbalis OFM pasidžiaugė, kad pagal mokinių skaičių Pranciškonų gimnazija nelabai atsilieka nuo aplankytos mokyklos New Yorke. Kretingos Pranciškonų gimnazijoje šiuo metu moko 1 029 mokiniai bei dirba 74 mokytojai. Pranciškonų gimnazija, kaip ir Archbishop Molloy High School, savo ugdymą grindžia katalikiškais vertybėmis. Pastarasis neišsivaizduojamas be rekolekcijų, susitikimų ir pokalbių su įvairių profesijų žmonėmis, kurie savo gyvenime vadovaujasi katalikiškais vertybėmis.

2016 metais Kretingos Pranciškonų gimnazija minėjo savo įkūrėjo pran-

ciškono t. Augustino Dirvelės OFM 115-ąsias gimimo metines. Tėvas Augustinas Dirvelė OFM ne tik įkūrė gimnaziją, bet ir pastatė Kretingoje Lurdą bei Šv. Antano rūmus, kur šiuo metu taip pat mokosi Pranciškonų gimnazijos mokiniai bei vyksta Kretingos parapijos ir Pranciškonų šeimos renginiai. 1936–1939 m. laikotarpiu tėvas Augustinas ėjo Lietuvos Šv. Kazimiero komisariato kusto pareigas – buvo visų Lietuvos pranciškonų vyresnysis.

Sovietų Sąjungai 1940 m. okupavus Lietuvą, tėvas Augustinas Dirvelė OFM buvo nuteistas ir išvežtas kalėti į Komijos lagerius Sibire, kur ir mirė. Deja, nėra žinoma net konkreti jo mirties vieta. Gimnazijos bendruomenė kartu su mažesniaisiais broliais nutarė surengti ekspediciją ir įamžinti iškilaus pranciškono atminimą – šių metų rugpjūčio mėnesį tremties kalėjimo vietoje pastatyti atminimo lentą bei kryžių. Pranciškoniai nuoširdžiai prašo Amerikos išeivijos paramos įamžinant t. Augustino Dirvelės OFM atminimą. Auką galima pervesti, parašant čekį: „The Society of Franciscan Fathers of Greene, Maine“ ir siunčiant į Franciscan monastery P. O. Box 980, Kennebunkport, ME 04046. Dėkojame už maldas ir aukas.

Archbishop Molloy gimnazija.

LRKŠ archyvo nuotraukos

Sovietų režimas pavogė pusę gyvenimo

RASA SĖJONAITĖ

Liūdnų prisiminimų našta, žmogaus galimybes viršijantys išgyvenimai ir skausmingų netekčių lydimas likimas – tai buvo duota vos ne kiekvienai lietuvių šeimai, patyrusiai XX amžiaus sovietinio režimo genocidą, karo ir tremčių siaubą. Politinės kalinės, partizanų ryšininkės, tremtinės Elenos Pečiulaitytės-Janušauskienės gyvenimo istorija nėra išimtis. Išimtis gal tik todėl, kad gerb. Elena viena iš nedaugelio savos kartos amžininkų viešai ryžosi dar kartą sugrįžti į anuos pragaištingus laikus ir stoiskai pakelti skaudžiausių prisiminimų našta. Kalbėtis nėra lengva, nepaisant, kad ši neseniai 80 metų garbingą jubiliejų atšventusi moteris spinduliuoja begaliniu optimizmu ir ramybe.

Vaikystė virtusi pragaru

Elenos akyse kartkartėmis sužiba ašaros, sunku rinkti žodžius, kuriais bandoma atpasakoti, ką teko išgyventi mažai mergaitei Sibiro gulauose. Ką turėjo jausti vaikas pusbdžiu gyvenantis amžino išalo žemėje? Kaip turėjo staiga be kaltės pasijauti kalta ir kartu su kitais tūkstančiais bendrapiliečių, palikus gimtuosius namus, pusę gyvenimo nešioti nusi-kaltėlio etiketę? Mirties kalviai jau buvo nukaldinę Elenos tėvo likimą, o stalinizmo vėliavnešiai nuspėję jos brolių partizanų Jono ir Povilo Pečiulaičių būtį. Gal tada, dardant nežinoma kryptimi gyvuliniuose vagonuose, Elenos tėvų galvose ir šmėkstelėjo mintis, ar tikrai jų šeimai suteikė laimės Amerikos pilietybė ir kodėl likimas lemtingu metu iššiepė savo negailestingus dantis, sugriaudamas visas ateities viltis ir svajones.

Po Pirmojo pasaulinio karo Elenos močiutė gavusi nuo savo sesers „šipkartę“, išsiuntė vos keturiolikos metų dukrą, Elenos mamą į Ameriką, kad šioji prasigventų, pinigų užsidirbtų. Kelionė laivu per Atlantą trukusi tris mėnesius, to laiko Lietuvos emigrantams buvo didelis išbandymas. Gal Elenos mama ir būtų visiems laikams likusi Ohio valstijos mieste Daytone, jei ne 1918 metais paskelbta Lietuvos Nepriklausomybė. Tuo metu Elenos mama jau buvo ištekėjusi. 1921 metais ji su pirmagimiu grįžo į Lietuvą tik pasisvečiuo-

Nežinia, kaip būtų susiklostęs Elenos Janušauskienės gyvenimas, jeigu jos mama po vestuvių visiems laikams būtų likusi Amerikoje. Elenos mamos ir tėčio vestuvinė nuotrauka, 1917 m.

ti. Nežinia dėl kokių aplinkybių, bet jauna moteris netikėtai pakeitė planus ir nusprendė likti visam laikui Lietuvoje. Taip pati net neįtardama, visam laikui pakeitė ir savo likimą. Po metų iš Amerikos į Lietuvą grįžo ir Elenos tėvas Mikas Pečiulaitis. Šeima įsikūrė Kauno rajone, Garliavos valsčiuje, Tvarkiškių kaime. Čia iš brolio išgijęs 14 ha žemės, Elenos tėvas pradėjo ūkininkauti. Gerbiamas jis buvo žmogus, laikė gyvulių bandą, turėjo gražią šeimą. Be Elenos šeimoje augo prieš ją gimę penki broliai ir po jos gimusi jaunėlė sesutė. 1937 metais Elenos tėvelis Mikas Pečiulaitis buvo išrinktas seniūnu, o vėliau 1937-aisiais metais tapo valsčiaus Seimo nariu.

Pečiulaičių šeima buvo tarsi raktis sovietų valdžiai. Tėvai, Amerikos piliečiai, visada galėjo išvažiuoti už Atlanto, bet ramiais Lietuvos laikais jie nė negalvojo palikti Tėvynės. Tiesa, vyresnėlis Pranas, sulaukęs pilname-

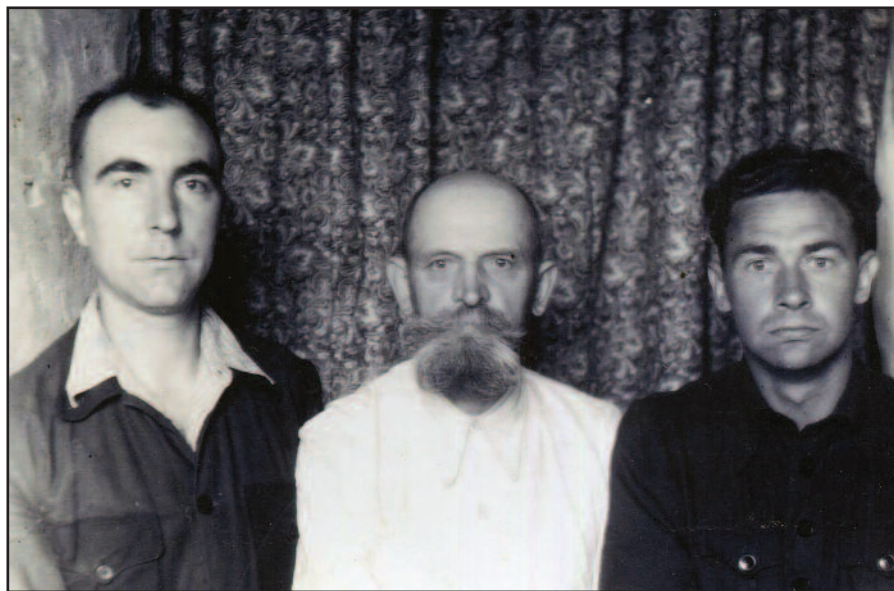
tystės, vis dėlto pakėlė sparnus. Amerikos pilietybė davė jam galimybę visam laikui įsikurti vadinamoje svajonių šalyje. Gyvenimas Amerikoje vieningai Elenos brolių ir išgelbėjo nuo baisaus likimo. Visi kiti netrukus, prasidėjus neramumams Europoje,

virtą nakties į mūsų duris pasibeldė ir liepė važiuoti į Garliavos centrą. Taip ir išvykome kaip stovime, pasiėmę vos kelis daiktus ir drabužius. Kelionė, prasidėjusi liepos mėnesį, tęsėsi iki Kalėdų. Pamenu, kaip gyvuliniai vagonai prigrūsti žmonių, be vandens, be maisto, judėjo nežinoma kryptimi. Tėtė su kažkokiu vyru mūsų vagono grindyse iškalė skylę, tą vietą atitvėrė balta paklode ir tai buvo mūsų visos ilgos kelionės tualetas, skirtas penkiasdešimčiai žmonių”, – prisimena Elena Pečiulaitytė-Janušauskienė. 1945 metais iš Lietuvos į Komiją buvo siunčiami ešelonai, prigrūsti neįtikusių sovietų valdžiai žmonių, kurie net nežinojo, kodėl buvo vežami tūkstančius kilometrų nuo tėvynės.

„Mus vežė tol, kol baigėsi geležinkelis, ties Pečioros upe. Atvykome jau rudenio, tuo metu, kai Sibire naktimis spūsteli smarkūs šalčiai. Pamenu, nusprendė mus perkelti per upę į kažkokią gyvenvietę. Kol plaukėme į kitą krantą, pradėjo upės vanduo virsti ledu. Mūsų ta valtis įstrigo viduryje upės, nei pirmyn, nei atgal. Kol prisišaukėme pagalbos, praėjo kelios valandos. Vietiniai gyventojai daužė ledus, kad galėtų išlaisvinti upės tėkmę. Toje valtyje plukdėme pakeliui mirusį žmogų iš Garliavos, tai kol mus išlaisvino, visą tą laiką ir sėdėjome ant to lavono”, – sunkiai rinkdama žodžius dalinasi prisiminimais Elena.

Tėvą palaidojo tik po savaitės

Mirtis tapo nuolatinė tremtinių palydovė. Žmonės nuo bado, ligų mirdavo Sibire vos ne kasdien. Elenos tėtis taip ir nesulaukė kelionės pabaigos. „Pamenu, kaip mus laikinai apgyvendino pas tokią senyvą moterį.

Lietuvos partizanas Povilas Pečiulaitis-Lakštingala (d.) su kitais kalniais po žiaurių NKVD tardymų 25-eriems metams buvo nuteistas kalėti Talsetos lageryje, 1955 m.

Pečiulaičių šeimos partizanai: Jonas Pečiulaitis-Žvangutis (k.), žuvęs vos po kelerių metų partizanavimo Kazlų Rūdos miškuose, ir pusę gyvenimo tremtyje praleidęs partizanas Povilas Pečiulaitis-Lakštingala su partizanu Klemensu Stačioku, 1950 m.

tapo skaudžių istorinių įvykių įkaitais. Lyg nujausdama grėsmę, Pečiulaičių šeima dėl išvykimo padavė dokumentus JAV pasiuntinybei Kaune, kuri 1940–1941 metų pavasarį dar veikė. Negavę jokios žinos, jau tuo metu, kai Lietuvoje šeiminkavo sovietai, Elenos tėveliai dar kartą pateikė dokumentus JAV pasiuntinybei Maskvoje. Turbūt net nereikia spėlioti, kaip tuometinė sovietų valdžia sureagavo į tokį prašymą. Dokumentai iš karto atsidūrė KGB archyvuose, o 1945 metais visa Elenos šeima, išskyrus brolių Povilą, kuris buvo pabėgęs į mišką su partizanais, buvo ištremta į Sibirą. „Man buvo aštuoneri. Pamenu, kad apie ket-

Mes, vaikai, miegodavome ant ‘vyškų’, na tokių palubėje sukonstruotų laktų, nes viršuje būdavo šilčiau. Pamenu, kaip vieną vakarą tėtė parėjęs iš darbų vietiniame ‘sovhoze’, atgulė ir daugiau nebepabudo. Naktį girdime, kaip mama pradėjo mus kviesti sakydama, kad tėtė nebejudą, o aš apsimečiau, kad negirdžiu ir vaizdavau, kad miegu. Man, mažai mergaitei, taip tada buvo baisu, kad atrodė, jeigu atsikelsiu, tai tas baisumas mane tiesiog pačią gyvą prarys”, – tyliai šluostydama ašaras, Elena trumpam nutyla. Šeima neturėjo galimybės gedėti, nes ant jų galvų gulė didžiulis rūpestis, kaip palaidoti mirusį Elenos tėvelį. Nei karsto, nei pinigų,

nei artimųjų ar draugų šalia nebuvo. O baisiausia, kad žemė sušalusi ir sniego danga vos ne pusanthro metro. „Pamenu, tėtės kūnas buvo paguldytas šalta-me prieangyje, uždengtas drobule. Savaitę ten pra-gulėjo, kol mano brolis, keturiolikmetis Jonukas surado kažkokioje lentpjūvėje lentų ir sukėlė dėžę, pa-našią į karštą. Jonukas toks ‘bajaviausias’ buvo iš mūsų visų, šiek tiek mokėjo rusiškai. Pamenu, kad kai parnešė kelias lentas tam vadinamam grabui, tai tos lentos buvo vienas ledas ir sniegas. Kai jos ati-tirpo, tai mano visi trys nepilnamečiai broliukai kaip mokėjo, taip ir kalė tą vadinamąjį karštą. Kadangi lentos buvo per trumpos, tai ir tas ‘karstas’ neatiti-ko tėtės ūgio. Taip ir liko kojos styroti išorėje. Mama raudodama, apvyniojo tėvelio kojas paklode, o trys sū-nūs, kurių vienam buvos 14-ka, kitam 12-ka, o jau-nėliui – vos 10, užsidėję ant rogučių nuvezė į vietines kapines laidoti”, – drebančiu balsu pasakoja apie skaudžiausią savo gyvenimo netektį Elena Pečiulai-tytė-Janušauskienė.

Laikinais apgyvendinti vienoje Komijos SSR tai-gos gyvenvietėje Elenos šeima ir kiti to paties likimo

Tremtinė tapo partizanų ryšininke

Lietuvoje prasidėjo kita, ne mažiau skausmin-gesnė, nei tremtis 11-metės mergaitės kelionė per įvairias gyvenamąsias vietas. Elena iš pradžių pri-glaudė pažįstama šeima Kaune, paskui ji apsigyve-no pas dėdę Prienų rajone, vėliau glaudėsi pas sve-timus Marijampolėje, kur prižiūrėjo svetimų žmonių vaikus. Niekur nelaukiama, nuolat blaškoma, be nuo-savų namų, be artimųjų. Suprantama, kad žmonės bijojo mane priglausti, nes žinojo, kad už tai patys gali skaudžiai nukentėti. Už tokį parodytą gailės-tingumą tais laikais grėsė areštas ir ilgi metai tremtyje”, – sako Elena, kuriai didžiausias džiaugs-mas būdavo tada, kai ją aplankydavo brolis Jonas. Šis, pabėgęs iš Sibiro ir vos sulaukęs pilnametystės, iš karto nuėjo partizanauti. Deja, 1951-ųjų metų pa-vasarį Kazlų Rūdos miškuose Tauro apygardos ‘Bi-rutės’ būrio Lietuvos partizanas Jonas Pečiulaitis-Žvungutis buvo sužeistas. Jam buvo persautos kojos ir jis negalėjo judėti. Kad nepapultų į nelaisvę sovietų okupantams, brolis savo ginklu nusišovė. Tai buvo laikas, kai Mirtis tokio-se situacijose buvo kur kas lengvesnė, nei pasi-likti gyvam”, – tramdy-dama ašaras pasakoja Elena, kurią su keliais metais vyresniu broliu siejo ypatingas ryšys.

Atgal į Sibirą

Būtent tuo metu, kai iš tremties pabėgusią sesę lankydavo Jonas, šioji jam pasitarnauda-vo, nurodytiems asme-nims nunešdama žinią apie Lietuvos miškuose veikiančius partizanų būrius. NKVD sekliai ne-trukus suuodė, kas pa-deda labiausiai ieško-mam Lietuvos gynėjui, Lietuvos istorijos kroni-

kose palikusiam ryškų pėdsaką, per visą karą aktyviai veikusiam partizanui Povilui Pečiulaičiui-Lakštingalai. 1952 metais, kai jis buvo suimtas, ne-trukus saugumas sulaukė ir Elena. Abu buvo nuteisti. Povilas buvo nuteistas mirties bausme. Tik vėliau, po žvėriškų NKVD tardymų, pritaikius amnestiją, mirties nuosprendis buvo pakeistas į 25-erius me-tus kalėjimo. Elenai buvo skirta dešimt metų kalė-jimo lageryje. „Po ilgų tardymų, vežiojimo po NKVD būstines iš vieno miesto į kitą, vėl buvau sugrąžinta į Sibirą. Šį kartą į Archangelsko lagerius. Kai nuteisė dar buvau nepilnametė, turėjau vos 16-ka metų, tai iš pradžių buvau priskirta prie mažesnių darbų. Ta-čiau, kai suėjo 18-ka, kartu su kitais nuteistaisiais

Iš Sibiro tremties grįžusi Elenos mama su dukra susitiko tik po keturiolikos metų. Elena, jos brolis Vytautas Pečiulaitis ir mama, 1960 m.

pjoviau medžius miške, durpes kasiau ir visada dir-bau didelės fizinės ištvermės reikalaujančius darbus. Saugu tremtyje nebuvo, nes šalia dirbdavo ir nuteis-tieji už kriminalinius nusikaltimus. Visą laiką jau-čiau jų didelę neapykantą. Vadino mus fašistais, So-vietų Sąjungos priešais”, – pasakoja Elena. Po Sta-lino mirties, paskelbus amnestiją, politinei kalinei bausmė buvo sumažinta iki trejų su puse metų. Ta-pusi laisva, Elena iš karto nuvyko pas mamą į Ko-mijos SSR. Po dešimties metų išsiskyrimo pagaliau ji galėjo apkabinti savo artimuosius.

Tremtiniai nebuvo laukiami Lietuvoje

Po penkių mėnesių, praleistų pas mamą, Elena pagaliau grįžo į gimtinę. Dar po ketverių metų am-nestija suteikta buvo jos mamai, sesutei ir likusiems broliams. „Nelabai buvo kur sugrįžti, namai nacionali-zuoti, užimti svetimų, darbo susirasti neįmanoma. Žodžiu, niekas mūsų tėvynėje nelaukė išskėstomis rankomis. Iš tiesų, Lietuvoje tęsėsi kitas siaubingas mūsų gyvenimo etapas”, – su didele nuoskauda ir kartėliu savo jaunystę prisimena Elena Janušaus-kienė. Tam, kad galėtum gauti darbą, privalėjai so-vietinėje sistemoje turėti nuolatinės gyvenamosios vietos registraciją.

Nukelta į 11 psl.

Eleną iš Sibiro tremties išgelbėjusi Marcelė Kalvaitytė puikiai pažinojo Elenos brolių, Lie-tuvos partizanų Povilą Pečiulaitį-Lakštingalą. M. Kalvaitytė ir P. Pečiulaitis, 1987 m.

lietuviai susidūrė su vietinių žmonių nepatiklumu. Į tremtinius jie žiūrėjo, kaip į didžiausius nusikal-tėlius, todėl neskubėjo atvykėliams tiesti pagalbos rankos. Prasimanyti duonos amžino išalo žemėje buvo nelengva. „Maisto visą laiką trūko. Galima sakyti, jo visai nebuvo. Kol dar buvo ruduo, mes, vaikai, miš-kuose uogų prisirinkdavome. Tai kokią mėlynę, tai laukinių serbentų rasdavome. Dar kai gyvas buvo tėtė, tai jis eidavo dirbti į tą vietinį ‘sovchozą’ ir jeigu pasisekdavo, tai kišenėje, būdavo, atsineša kelias saujas grūdų. Mama iš Amerikos turėjo vieną kitą gražesnę rūbą ar skarelę, tai juos iškeisdavo į dvi bul-ves. Tai būdavo visas mūsų maistas”, – sako Elena, kuri Sibiro baisybėse buvo įkalinta iki pat Stalino mirties.

Pabėgimas iš Sibiro

Baigiantis 1947-iesiems metams, visiškai nepa-žįstama moteris Marcelė Kalvaitytė, atvykusi iš Lietuvos, nusprendė gelbėti tremtyje gyvenančius lie-tuvius. Tais pačiais metais pirmajam iš Sibiro gulagų pavyko pabėgti Elenos broliui Jonui, kuris, vos at-vykęs į Lietuvą, iš karto paskleidė žinią, kokiose bai-siose sąlygose gyvena lietuvių šeimos. „Mūsų pabė-gimą iš Sibiro suorganizavo mano brolis Povilas. Jis tuo laiku partizanavo, o kai buvo sužeistas, iš jo ra-šytinių prisiminimų, sužinojau, kad jam labai pa-gelbėjo tos Marcelės Kalvaitytės šeima. Todėl su to-kia pačia misija ta mums visai nepažįstama moteris iš Lietuvos ir atvyko mūsų gelbėti”, – sako Elena. Buvo nuspręsta, kad iš tremties bėgs Elenos mama, Elena ir jos sesutė, nes jeigu būtų bėgusi visa šeima, iš karto tai sukeltų aplinkiniams daug įtari-mų. Deja, pirmieji bandymai pabėgti buvo nesėk-mingi. Kai gelbėtojai Marcelei Kalvaitytei nepa-vyko išvežti keliolikos moterų su vaikais, ji vis tiek nepasidavė. Galop nusprendė bent mažylius iš Sibi-ro gūdumos ištraukti. Fizinės ištvermės reiklau-jantis pabėgimas Elenai ilgam iširėžė į atmintį. Tai buvo vaikui sunkiai pakeliama ir kankinanti keli-onė. Per taigą teko eiti pėsčiomis du šimtus kilomet-rų. Tris naktis miegoti miške įsisukusi į šieną, spau-džiant šalčiui. Po šių išbandymų Elena pagaliau su savo gelbėtoja pasiekė tikslą – artimiausią miestą.

Elenos ir jos vyro Rimvydo Janušausko graži ir laiminga santuoka prasidėjo sovietiniame Kaune ir tęsėsi Clevelande. Nors sąsają su Amerika šią šeimą sieja daug, vis dėlto amžinojo poilsio Elenos sutuoktinis atgulė savo tėvynėje. Rim-vydas Janušauskas palaidotas Lietuvoje, šeimos kapuose.

Asmeninio albumo nuotr.

Pasmerktas, bet nenugalėtas

LINAS V. MEDELIS

Pranešimuose apie mokslininko, disidento ir buvusio politinio kalinio Vytauto Skuodžio mirtį pernai, gruodžio 7 dieną, niekam neužkliuvo, kad trūksta vienos eilutės. Praleidžiamas svarbus faktas – Skuodis trejus su puse metų (1994–1997) vadovavo Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui.

Nešė, kam rūpėjo

KGB darbuotojai išsikraustė iš savo rūmų Gedimino prospekte 1991 m. rudenį. Tą patį rudenį, Aukščiausiosios Tarybos (vėliau – Atkuriamasis Seimas) deputatas J. Jurgelis iš tribūnos praneša apie dokumentų vagystes iš KGB rūmų. „Lietuvos aidas“ spausdina leidimo deputatei Z. Šličkytei gabenti dokumentus faksimilę. Parašas AT pirmininko V. Landsbergio. Leidimo galiojimo laikas – iki 1993 m. paskutinės dienos, t. y. daugiau nei dveji metai. Spaudoje rašoma: „Ministras (Audrius Butkevičius – aut.) akcentavo, jog kabinetų durys antspauduotos 26 pavyzdžių (!) – senojo KGB, AT rūmų apsaugos skyriaus, Kontrolės departamento, Vyriausybės reikalų valdybos, Ministrų tarybos ir Generalinės prokuratūros antspaudais. Buvusio KGB darbuotojai pademonstravo, kaip per 15 minučių galima nuimti ir vėl uždėti vaškinių antspaudą, o antspauduotą popierinę juostelę galima nuimti pašildžius delnu...“ (A. Imbrasas. Cirkas parlamente. – „Vilniaus laikraštis“, 1991/41 (54).

Rugsėį AT nutarimu įkuriama darbo grupė Sovietų Sąjungos KGB veiklos Lietuvoje dokumentacijai tvarkyti. Jai vadovauti pavesta Baliui Gajauskui. Jo autobiografijoje nurodoma: 1990-1996 m. Seimo komisijos KGB veiklai tirti pirmininkas, „Laisvės“ frakcijos pirmininkas, Lietuvos saugumo tarnybos generalinis direktorius, Lietuvos politinių kalinių valdybos ir tarybos narys (Skuodis viešai yra pareiškęs, kad dokumentų vagystės liovėsi tik nušalinus Gajauską). 1994 m. vasarį Skuodis patvirtinamas pirmuoju Centro generaliniu direktoriumi.

Šiame poste jis išsilaikė iki 1997 metų vasario 13 dienos. O po 10 metų išleido masyvią 896 psl. to laikotarpio dienoraščio fragmentų, Seimo dokumentų bei spaudos atsiliepimų rinktinę. Jos pavadinimas puikiausiai papildė trūkstamą eilutę nekrologe: Melo, neapykantos ir šmeižto kronika: 1993–1997 metai.

Nuskandinti purve

Direktorius kandidatūrą vyriausybei teikė jokiai partijai nepriklausantys buvę politiniai kaliniai L. Dambrauskas, Albertas Žilinskas, V. Petkus, Stasys Stungurs ir kiti. Skuodis vis abejojo, ar galės dirbti kaip politiškai nepriklausomas vadovas. Apispręsta po susitikimo su premjeru (A. Šleževičiumi, premjeras 1993–1996). Dienoraštyje apie tai įrašyta: „...jeigu Seimas mane patvirtins toms pareigoms, aš vadovausiuos dviem principais. – Kokiais? – paklausė Premjeras.

Protesto akcija Čikagoje už V. Skuodžio laisvę 1980 m.

Jono Kuprio nuotr.

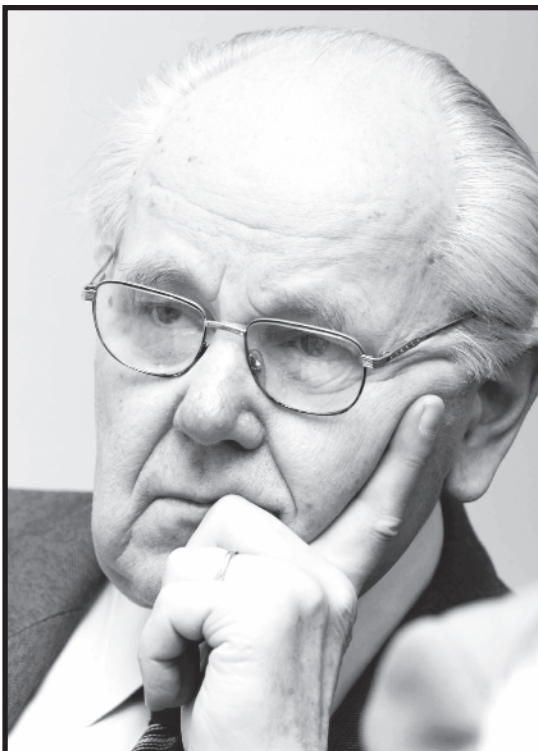
– Visų pirma, Centras savo veiklą tvarkys moksliniais principais. Antra – jam negalės daryti įtakos nei kairės, nei dešinės politinės jėgos. – Taip ir turi būti, – ramiai pasakė Premjeras. Taip jis mano abejones išsklaidė”.

Vos ne kitą dieną prasidėjo beveik ketverius metus trukęs puolimas. Daug vėliau profesorius L. Ašmantas rašė: „Tokio dergimo, tokio žiauraus paniekinimo nepatyrė joks nepriklausomos Lietuvos veikėjas, joks pogrindžio vadas ar disidentas okupacijos metais. Prieš vieną žmogų buvo surengta totalinė purvo ir šmeižto kampanija, turėjusi jį sunaikinti ne tik dvasiškai, bet ir fiziškai.”

Nuolatiniai puolimo motyvai: Skuodį paskyrė buvę komunistai, politinių kalinių ir tremtinių organizacijos buvo nušalintos nuo sprendimo; Skuodis – ne istorikas, o geologas; Skuodis – JAV pilietis...

Prasideda protesto akcijos. Nuo 1993 m. gruodžio vidurio su šūkiu „Kaliniai grįžta į kameras“ užimami KGB rūmai. Vieni šaltiniai teigia, archyvų saugoti iš visos Lietuvos vyko per 13 tūkstančių žmonių, kiti – dešimteriojai mažiau. Protestai nutraukti tik 1997 birželio viduryje. Visą tą laiką Centro darbuotojai nebuvo prileidžiami prie archyvų ir glaudėsi keliose miesto vietose. Vienas Dzūkijos rezistencijos istorijos grupės narys, KGB archyvuose rinkęs medžiagą, prisimena: ten nebuvo jokios apsaugos ir kontrolės; jis lankėsi gal šimtą kartų, buvo tikrintas gal 3 kartus; galėjo išsinešti daug archyvinės medžiagos; archyvuose naršė buvę politkaliniai ir jų giminės. Jie ne tik dokumentus išsinešti galėjo, bet ir iš bylų išplėsti lapus, kurie jiems nepatiko.

Laiškai, grasinantys skambučiai į namus dieną ir naktį, protestai Seime, šmeižikiški straipsniai „Lietuvos aide“, skundai... Šmeižtas vis dažniau paremiamas Algirdo Andreikos straipsniu „Vytautas Skuodis Mordovijos lageryje“, kuriame jis kaltinamas

Vytautas Skudis Linos Petrauskienės (ELTA) nuotr.

vykdęs prižiūrėtojo pareigas (nesiteisindamas Skuodis iškart nurodė jį kaip KGB provokatorių bei vagį ir padavė į teismą). Seimo narė Z. Šličkytė Latvijos laikraštyje „Diena“, paskelbė, kad Skuodis buvęs čekistas. Čikagoje lietuviai, daugiausia skaitę „Lietuvos aidą“ (redaktorius S. Stoma), negalėjo aiškiau gaudytis, kas vyksta. Monsinjoras A. Svarinskas į KGB rūmus atlydėjo du numirėlius ir juos ten pašarvojo... Politkaliniai Skuodžio nepažįsta, bet žino, kad jis blogas žmogus. Deja, tos psichozės debesyje Skuodžio negynė ir LDDP viršūnės – nei premjeras A. Šleževičius, nei prezidentas A. Brazauskas. Neužsistojo bažnyčia, išskyrus Tėvą Stanislovą, jį remiančius, palaikiusius monsinjorą Kazimierą Vasiliauską, nedidelę drąsių politinių kalinių grupę, vieną kitą ikilesnį inteligentą ar Seimo narį.

Curriculum vitae

Palyginkime Skuodžio ir labiausiai Seime bei viešumoje jį puolančiųjų biografijų duomenis.

V. Skuodis – geologas, gamtos mokslų daktaras, docentas, Helsinkio grupės

narys, Katalikų komiteto narys, 1978–1979 m. nelegalaus pogrindžio žurnalo „Perspektyvos“ įkūrėjas ir redaktorius. Už antisovietinę veiklą suimtas, nuteistas 7 metams griežto režimo lagerio ir 5 m. ištrėmimo. L. Dambrauskas (kalėjęs su Skuodžiu daugiau nei 2 metus) liudijo: net lageryje stebino Skuodžio tvirtumas, jis badaudavo kiekvieną trečią dieną ir reikšmingiausių Lietuvai sukačių dienomis. Kartais net nukrisdavo iš bado. Būdavo labai pedantiškas ir labai reiklus sau.

Išėmimo lietuviai Čikagoje ir kitur organizavo protesto akcijas, demonstracijas, buvo daromi oficialūs pareiškimai Skuodžiui ginti. Tokiose akcijose dalyvavo net senatoriai ar kiti aukšti valdžios pareigūnai. Skuodžio byla keliama tarptautinėse konferencijose. 1987 m. ištrėmtas į užsienį, gyveno JAV (gimęs Čikagoje, išsaugojo pilietybę), buvo priimtas Prezidento Ronald Reagan. Grįžęs į Lietuvą dėstė Vilniaus universitete.

B. Gajauskas pirmą kartą buvo nuteistas 25 metams už 1948 metais įvykdytą parduotuvės plėšimą, nužudymą jį užklupusio milicininko ir kito žmogaus sužeidimą. Ne vienas prisimintų ir skandalingą istoriją dėl Amerikos lietuvių siūnciamų labdarų Lietuvos kaimo varginams vaikams pasisavinimo, aprašyta „Valstiečių laikraštys“ (1997.01.18, Nr. 5).

Kiti, pasižymėję Skuodžio puolimo organizatoriai ir vykdytojai buvo Seimo nariai A. Stasiškis (1933–2016), J. Listavičius, A. Endriukaitis, politiniais kaliniais tapę dar būdami moksleiviai (Endriukaitis jau studentas) – už antisovietinių lapelių klijavimą ir antitarybinius pokalbius, valdžią niekinančius laiškus, marksistinių knygų naikinimą ir pan. Grįžę į Lietuvą sėkmingai mokėsi aukštosiose mokyklose, gavo mokslinius laipsnius.

Skuodžio pasirinkimas nebuvo vaikėziškas, suėmimo metu jam buvo 50 metų. Jis žinojo, kad gali prarasti socialią, ramią, užtikrintą ateitį. Ir prarado. Ir niekada to nesigailėjo, sakydamas: „Pasigailėjimo verti tie, kurie jaunystėje pabuvoję lageryuose, dabar tapę „politikais“, iki šiol tebeverkslėna, mano esą kankiniai ir reikalauja ypatingos pagarbos bei privilegijų. Tikrieji politiniai kaliniai taip nesielgia. Jie jokio užmokesčio už auką Tėvynei nelaukia”.

Tiesos ieškojimai ir puolimo priežastys

Premjero G. Vagnoriaus teikimu 1997 m. vasario 13 d. V. Skuodis atleidžiamas iš pareigų „visuomeninių organizacijų, prašymu”.

Vytautą Landsbergį Skuodis gerai pažinojo per buvusią tremtinę Gražiną Ručytę-Landsbergienę, bet jam parašė tik 1996 m. pavasarį: „...prašyčiau man atsakyti raštu, kuo tų sąjungų (politikinių ir tremtinių – aut.) vadovai rėmėsi, informuodami Seimo opoziciją apie mano bendradarbiavimą su lagerio administracija, ir kodėl prieš to informacinio pranešimo skelbimą tie faktai nebuvo patikrinti”.

Tačiau Landsbergis tik pataria: „Būtų gerai, jei kuria nors proga tų senų ir netriukšmaujančių žmonių (t.y. užėmusių KGB rūmus – aut.) atsiprašytumėte”.

Skuodžio atsakymas puikiai pa-

rodo jo nepalenkiamą būdą: „...jeigu Jūs savo politinės veiklos pagrindu laikote objektyvią tiesą, privalėjote išsiaiškinti tų suklaidintų žmonių priešiško man ir nepasitikėjimo manimi priežasčių ištakas, nesivadovauti vien KGB sufabrikuotais gandais, o užkirsti jiems kelią. Jūs tada tikrai turėjote tam galią. (...) Dėl Jūsų siūlomo ‘tų žmonių’ atsiprašymo, manau, kad ne man, o Jums reiktų jų atsiprašyti už tai, kad gerai žinodami, jog apie mane paskleisti gandai yra melas, ne užkirtote kelio tų žmonių klaidinimui ir kvailinimui. Todėl labai apgailestauju, kad Jūsų politinė veikla visai nuvertino žmoniškumą ir savigarbą”.

Tik 2000 m. pavasarį baigėsi teismas. Jis nepripažino nė vieno iš šešių liudijimų Skuodžio naudai, nes niekas neturėjo jokių Andreikos kaltę patvirtinančių popierių. Taigi, teiginiai, jog pats Andreika buvo kriminalinis nusikaltėlis ir lageryje bendradarbiavo su KGB, „neatitiko tikrovės”. Įdomu, kad iš Andreikos pusės nebuvo nė vieno liudytojo, galinčio pasakyti, kokiame pagrindyje jis veikė. Kiek vėliau 48 metų amžiaus Andreikai vyriausybė skyrė pirmojo laipsnio valstybinę pensiją. Jis mirė 100 dienų po teismo. Oficialiai mirties priežastis nenustatyta, tačiau, spėjama, perduota narkotikų. Po mirties jam suteiktas Laisvės kovų dalyvio teisinis statusas.

Versijos. Kodėl?

Viena citata iš Skuodžio kalbos 1997 vasario 11 d. Seimo neeilinėje sesijoje gali papasakoti, dėl ko kai kam tektų drebėti, jei direktorius būtų sėkmingai tęsęs pradėtą darbą: „...duomenis visiškai kompiuterizavus, bus įmanoma gauti operatyvią informaciją apie visus sovietinio saugumo sistemoje dirbusius asmenis. Kompiuterizavimo programoje numatyta asmenų paieška pagal visus turėtus pavardžių variantus, tarnybos laiką, vietą, užimamas pareigas, laipsnį, asmens duomenis ir kita. Be to, numatoma kompiuterizuoti buvusių KGB specialistų kartotekas ir KGB pensininkų bylų duomenis. Ateityje abiejų kompiuterizavimo programų duomenų bazių duomenys papildys vieni kitus. Pavyzdžiui, susidomėjus vienu ar kitu baudžiamosios bylos tardytoju, bus galima operatyviai informuoti apie šio tardytojo tarnybinės biografijos duomenis, sudarytas bylas ir jo nu-teistų asmenų likimą. Buvo ir tarp pasipriešinimo dalyvių tokių, kurie perėjo į stribus, smogikų gretas”... Būta ir grėsmės, kad Skuodis ims derėtis su Maskva dėl išvežtų archyvų grąžinimo.

Galima tik įsivaizduoti dokumentų naikinimo mastą: 1957 m. KGB ataskaitose nurodoma, kad pavykę užverbuoti 80 dvasininkų ir 310 buvusių kalinių bei tremtinių. Visas sąrašas dingo... Iš 1982–1984 metų archyve buvusių 48330 agentų asmens bylų liko 49 bylos...

Ir šiandien vis išlenda KGB rezervininkų ir seksotų (nuo rus. sekretnyj sotrudnik – slapta bendradarbis) bylos. Štai, Parlamentinėje komisijoje svarstant jau kito asmens bylą, konservatorius A. Stasiškis pateikė dokumentų kopijas aiškindamas: „Vienas mano pažįstamas – senukas, buvęs politinis kalinys, atvežė man tuos dokumentus. Aš jam pažadėjau, kad jo pavardės niekam neskysiu.”

Skuodis grįžo prie kūrybinės veiklos. Ne vienam jo asmenybė buvo ir yra lyg sąžinės priekaištas.

S. Lozoraičio premija D. Vildžiūnui skiriama po mirties

Lietuvos žurnalistų draugijos (LŽD) Centro valdyba praneša, kad Stasio Lozoraičio premijos kandidatų vertinimo komisija aukščiausią kasmetinį LŽD apdovanojimą už žurnalistinę veiklą – 2016 m. Stasio Lozoraičio premiją „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą” – vieningai nutarė skirti dokumentinių filmų operatoriui ir režisieriui, televizijos publicistinių laidų kūrėjui Domantui Vildžiūnui (po mirties).

Premijos skyrimo išskilmės vyks 2017 m. sausio 12 d. istorinėje Lietuvos Respublikos prezidentūroje Kaune.

Per turiningą, įsimintiną savo kūrybinį gyvenimą D. Vildžiūnas garsino Lietuvos vardą užsienyje (jo dokumentinės juostos laimėjo garsių tarptautinių dokumentinio kino festivalių apdovanojimus), o aktualios pilietinės TV laidos, kurių bendraautoris jis buvo, populiarino svarbiausius atgimusios Lietuvos geopolitinius, kultūrinius, vertybinius siekius. Domanto filmavimo kamera daug metų kruopščiai fikso ir tai, kaip keitėsi, stiprėjo, tarptautinių misijų patirties įgijo mūsų šalies ginkluotosios pajėgos.

D. Vildžiūnas gimė Vilniuje 1963 m. liepos 28 d. Tai – garsios giminės atstovas. Jo senelis – legendinis 1918–1920 metų Lietuvos nepriklausomybės kovų su bolševikais vadas, Pirmosios Lietuvos Respublikos generolas Kazys Ladiga, sovietų nužudytas 1941 m., senelė – 3-iojo Lie-

Daumantas Vildžiūnas.

LŽD archyvo nuotr.

tuvos Seimo narė (1926–1927 m.), ateitininkė, publicistė, Pasaulio tautų teisuolė, gelbėjusi žydus per Antrąjį pasaulinį karą, tremtinė Stefaniya Paliulytė-Ladigienė. Mama – grafikė, knygų iliustratorė Marija Ladigaitė-Vildžiūnienė, tėtis – skulptorius Vladas Vildžiūnas.

D. Vildžiūnas baigė interjero dizaino studijas Talino dailės institute, tobulinosi Bornholme (Danija). Nuo 1988-ųjų talkininkavo leidžiant „Sąjūdžio žinias”, po metų pradėjo filmuoti visus svarbiausius valstybės įvykius, rengė TV laidas, Krašto apsaugos ministerijos vaizdo studijoje kūrė filmus apie šalies kariuomenę. LRT televizija rodė jo režisuotą dokumentinį ciklą

„Valstybės atkūrimo kronikos”.

Buvo numatęs daug naujų kūrybinių planų, deja, negailestingas likimas 2016 m. lapkričio 9-ąją išplėšė D. Vildžiūną iš gyvenimo, bet ne iš mūsų atminties.

1998-aisiais Lietuvos žurnalistų draugija tuometės Centro valdybos pirmininkės Romos Grinbergienės iniciatyva įsteigė premiją, kuri pagerbiant diplomato bei politiko Stasio Lozoraičio (1924–1994 m.) atminimą buvo pavadinta „Kelyje į Vilties Prezidento Lietuvą”.

ELTA

SKAUSMO GYDYMAS

DR. RENATA VARIAKOJYTĖ

SKAUSMO GYDYMO SPECIALISTĖ

7600 W. College Drive

Palos Heights, IL 60463

Tel. 708-361-5550

Nugaros, kaklo, galvos, sąnarių bei kitų skausmų gydymas

AKIŲ LIGOS

DR. ŽIBUTĖ ZAPARACKAS

DR. PAUL KNEPPER

Akių ligos – chirurgija

150 E. Huron, Suite 1000

Chicago, IL 60611

Valandos susitarus

Tel. 312-337-1285

ARAS ŽLIOBA, M.D.

AKIŲ LIGOS – CHIRURGIJA

219 N. Hammes Avenue

Joliet, IL 60435

Tel. 815-741-3220

DANTŲ GYDYTOJAI

EUGENE C. DECKER, DDS, P.C.

DANTŲ GYDYTOJAS

Lietuviams sutvarkys dantis už prieinamą kainą

Susitarimui kalbėti angliškai arba lietuviškai

4647 W 103 St, Oak Lawn, IL

Tel. 708-422-8260

DR. JOVITA KERELIS

DANTŲ GYDYTOJA

9525 S. 79 th Ave., Hickory Hills, IL

Tel. 708-598-8101

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI Į VISĄ EUROPA

Ukraina, Baltarusija, Moldova, Rusija

Greičiausiai pristatymo terminai

Kiekvieną dieną nemokamai apdrausta \$100

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą

Asmeninės siuntos

708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų

630-774-2136

Sekite savo siuntas:

AtlanticExpressCorp.com/tracking

Centrinio ofiso adresas

8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455

Siuntinių Priėmimo Vietos

Atlantic Express Centrinis Ofisas

8801 S. 78th Ave. Bridgeview, IL 60455

Tel: 708-907-3000

Rūta

6551 South Cass Ave Westmont, IL 60559

Tel: 630-964-7882

Florist Queen

1620 Pebblewood Lane Naperville, IL 60563

Tel: 630-450-2014

Eurus Deli

22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137

Tel: 630-469-4290

Biomed

360 Townline Rd. Mundelein, IL 60060

Tel: 847-566-6676

Royal Petal Inc.

188 E. Wend St. Lemont, IL 60439

Tel: 630-257-0339

Excel Insurance

5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641

Tel: 773-777-4700

Romanian American Network

6201 W. Howard St. B3 Niles, IL 60714

Tel: 847-897-6710

Granitex

704 N. Larch Ave. Elmhurst, IL 60126

Tel: 630-888-1838

Atlantic Express Chicago

2715 W. 71 St. Chicago, IL 60629

Tel: 773-476-2655

Real Exteriors

3740 N. 25th Ave. Suite D Schiller Park, IL 60176

Tel: 847-671-1155

Lithuanian Plaza

9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465

Tel: 708-599-9866

Galos Caves

6501 W. Irving Park Rd. Chicago, IL 60634

Tel: 773-283-7701

Kunigaikščių Užieiga

6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501

Tel: 708-594-5622

Biomed 2

4548 N. Harlem Ave. Harwood Heights, IL 60706

Tel: 773-556-2430

Kalyna

338 S. Rohlwing Rd. Palatine, IL 60074

Tel: 847-776-7766

Continental USA

2207 W Chicago Ave, Chicago, IL 60622

Tel: 773-489-9770

<http://draugokalendarorius.org>

LIETUVA IR PASAULIS

Parengė Vitalius Zaikauskas

Šaulių sąjunga stiprins reikalavimus

Vilnius (BNS) – Kilus diskusijų, ar Rusijos vėliavos fone pozavusi šaulė gali būti vienos iš rinktinių vadė, Lietuvos šaulių sąjunga (LŠS) žada stiprinti reikalavimus nariams ir vadovams.

Sąjunga pranešė, kad bus sudaryta darbo grupė, kuri rengs pasiūlymus dėl teisės aktų tobulinimo. Bus peržiūrimi reikalavimai, keliami LŠS eiliniams nariams ir vadovams.

Gruodį viešojoje erdvėje pasirodė abejonių dėl atsargos kapitonės Tatjanos Ramonienės tinkamumo užimti Panevėžio šaulių rinktinės vado pareigas. Jos kandidatūrą LŠS vadas Liudas Gumbinas buvo pateikęs tvirtinti krašto apsaugos ministrui, vėliau jis teikimą atsiėmė.

LŠS vadas, teikdamas kandidatūras rinktinių vadų pareigoms, remiasi pareigybei nustatytais reikalavimais, oficialiai prieinama informacija apie kandidatų patirtį, nuveiktus darbus ir kompetencijas. Kandidatų patikra dėl jų patikimumo ir teisės dirbti su išslaptinta informacija, vadovaujantis teisės aktais, atliekama po kan-

Šaulių rinktinės vadė Tatjana Ramonienė pasidalino savo nuotrauka Rusijos vėliavos fone. „Facebook“ nuotr.

didato pateikimo procedūros.

„Šis atvejis parodo, kad to ne visada pakanka“, – teigiama pranešime.

L. Gumbinas atkreipia dėmesį, kad T. Ramonienė vertinama už jos nuveiktus darbus Lietuvos kariuomenėje ir Šaulių sąjungos Panevėžio rinktinėje, tačiau paviešinta informacija nesuderinama su LŠS vadovaujančiomis pareigomis ir organizacijos tikslu vienyti šaulius bei Lietuvos žmones.

Kiekvienam namui – po valstybės vėliavą

Vilnius („Lietuvos rytas“) – Premjeras Saulius Skvernelis norėtų įgyvendinti savo seną idėją – kiekvienam negalinčiam įsigyti savo jėgomis Lietuvos namų ūkiui padovanoti po valstybės vėliavą iki valstybės šimtmečio minėjimo.

„Baudomis, kad neiškeltų vėliavos per šventes, nieko nepasieksi. Tautiškumas turi būti širdyje“, – sakė S.

Suskaitmenins 2 tūkst. senų bažnytinių knygų

Vilnius (BNS) – Rengiantis skaitmeninti Lietuvos katalikų bažnyčios parapijose saugomas senas metrikų knygas su įrašais apie krikštus, santuokas ir mirtis, taip pat parapijiečių sąrašus ir vadinamuosius užsakus prieš santuoką, bažnyčiose jau priskaičiuota daugiau kaip 2 tūkst. tokių bylų.

Skaitmeninti ir vėliau viešinti planuojama tik senesnius nei šimto metų įrašus, taip siekiant nepažeisti duomenų apsaugos.

Iš vyskupijų gauti duomenys rodo, kad vietomis tokių knygų visai neišlikę, bet kai kuriose parapijose yra net XVII amžių siekiančių metrikų.

Skaitmeninimo projektą planuojančios Lietuvos vyriausiosios archyvaro tarnybos Informacijos ir dokumentų naudojimo skyriaus vyriausioji specialistė Daina Čenytė pasakojo, kad dar laukiama duomenų iš Šiaulių vyskupijos. Kitose vyskupijose suskaičiuota apie 2 tūkst. bylų. Turtiniausia Panevėžio vyskupija –

Skvernelis.

Jis savo norą atskleidė diskutuodamas apie „valstiečių“ partijos lyderio Ramūno Karbauskio idėją maždaug 150 tūkst. ikimokyklinukų padovanoti po tautinį kostiumą. S. Skvernelis tvirtino, kad tokie privati iniciatyvai jis pritaria. R. Karbauskis minėjo, kad tokios idėjos įgyvendinimas gali kainuoti apie 3 mln. eurų.

bažnyčiose išsaugotos 954 bylos. Kol kas mažiausiai yra Telšių vyskupijoje, nors ji didžiausia.

Metrikų skaitmeninimo projektui tikimasi gauti Europos Sąjungos paramą, o į elektroninę erdvę perkelti duomenys turėtų būti prieinami viešai internete. Tikimasi, kad senieji bažnyčių knygų įrašai bus aktualūs besidomintiems savo giminės istorija žmonėms.

„Iki 1940 metų jokios valstybinės registracijos nebuvo ir bažnytinės metrikinės knygos yra vienintelis šaltinis, pagal kurį galima nustatyti gimimo, mirties, santuokos faktus, tai iš tikrųjų yra labai reikšmingas šaltinis išduodant ir oficialius dokumentus“, – sakė Lietuvos vyriausiasis archyvaras Ramojus Kraujelis.

Bažnyčia įrašus ir šiandien daugiausia daro popierinėse knygose. Tuo metu civilinėje metrikacijoje įrašai nuo 2008 metų daromi tik elektroninėse laikmenose.

180 kartų.

Populiariausių suteikiamų moteriškų vardų dešimtuose pastarųjų pusmetį taip pat buvo Viltė, Gabija, Lėja, Amelija, Kamilė, Ieva, Gabrielė. Tarp populiariausių vyriškų vardų taip pat atsидūrė Dominykas, Jonas, Nojus, Benas, Augustas, Domas ir Domantas.

V. Putinas padėjo D. Trump laimėti rinkimus

Iš dalies išslaptintą ataskaitą Senatui pristatė J. Clapper.

iStock nuotr.

Washingtonas („Draugo“ info) – Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas užsakė programišių atakų ir manipuliavimo žiniasklaida kampaniją, siekdamas pakenkti demokratai Hillary Clinton laimėti JAV prezidento rinkimus bei padėti laimėti respublikonui Donald Trump, sakoma paskelbtoje amerikiečių žvalgybos ataskaitoje.

Iš pradžių ši kampanija buvo nukreipta prieš H. Clinton ir buvo siekiama pabloginti jos galimybes tapti prezidente. Tačiau D. Trump pergalei tapus įmanomu dalyku kampanija buvo pakreipta jam paremti.

„Manome, kad 2016 metais Rusijos prezidentas Vladimiras Putinas užsakė įtakos kampaniją, nutaikytą į JAV prezidento rinkimus. Rusijos tikslai buvo pažeisti visuomenės pasitikėjimą JAV demokratija, diskredituoti valstybės sekretorę H. Clinton ir pakenkti jos išrinkimo galimybėms“, – sakoma ataskaitoje.

V. Putiną veikti paskatino nusišalymas prieš JAV, kai buvo nutekintas milžiniškas duomenų paketas, žinomas kaip „Panamos popieriai“ (Pa-

nama Papers) ir kilo dopingo skandalas Olimpiniuose žaidynėse. Be to, Kremlius vadovas taip pat kaltino H. Clinton, kad ji 2011–2012 metais esą skatino protestus prieš jo režimą.

25 puslapių išslaptinta ataskaita yra perpus trumpesnė nei ta, kuri buvo pristatyta Prezidentui Barack Obama, o kitą dieną – išrinktajam Prezidentui D. Trump. Joje pateikiama įrodymų, siejančių V. Putiną ir Rusijos žvalgybą su programišių atakomis bei pavogtų iš demokratų partijos duomenų paviešinimu „WikiLeaks“, kad būtų pakenkta H. Clinton.

JAV žvalgybos vadovai tvirtino, kad įsibrovimai į Demokratų partijos kompiuterius tebuvo tik viena Rusijos daugialypės kampanijos dalis.

D. Trump dar anksčiau pareiškė abejojęs dėl Rusijos kišimosi į JAV rinkimų procesą. Jis pareiškė, kad programišių atakas galėjo įvykdyti bet kas, net koks nors 14-metis.

„Nemažai užsienio kolegų išreiškė susirūpinimą, kad JAV žvalgybos bendruomenė sulaukia paniekos“, – sakė CŽV vadovas James Clapper.

JAV karių dalinsys atvyko į Europą

Talinas (BNS) – Vokietijos šiauriniame Bremerhaven uoste sausio 7 dieną pradėta iškrauti dešimtis tankų, savaeigių haubicų ir kitokių karinių mašinų, atplukdytų iš Jungtinių Valstijų ir siunčiamų į Lenkiją bei Baltijos šalis.

Pranešime sakoma, kad ši amerikiečių tankų brigados perkėlimo į Europą operacija yra didžiausia nuo Šaltojo karo pabaigos. Vokietiją pasiekusioje siuntoje yra 87 tankai ir 144 pėstininkų kovos mašinos „Bradley“ bei savaeigės haubicos.

Atgabenta karinė technika geležinkeliais vežama į dislokavimo vietas Lenkijoje ir Baltijos šalyse. Bundesveras šiai logistikos operacijai panaudos daugiau kaip 900 geležinkelio vagonų ir platformų. Bendras amerikiečių dalinio krovinius pervežančių

sąstatų ilgis bus apie 14 kilometrų.

Į Vokietiją taip pat atvyks 3,5 tūkst. amerikiečių 4-osios pėstininkų divizijos karių iš Fort Carson bazės Colorade. Naujai atsiųstos pajėgos pirmiausiai susirinks Lenkijoje ir vėliau bus paskirstytos septyniose šalyse nuo Estijos iki Bulgarijos, o jų štabas įsikurs Vokietijoje.

JAV, Britanija, Vokietija ir Kanada siemet į Estiją, Latviją, Lietuvą ir Lenkiją taip pat pasiųs keturis batalionus – po vieną į kiekvieną šalį, iš viso apie 4 000 karių.

Iš pradžių buvo planuojama, kad amerikiečiai kariai į Europą atvyks sausio pabaigoje, tačiau JAV prezidentas Barack Obama paspartino procesą, kad jo įpėdinis Donald Trump, perimsiantis valdžią sausio 20-ąją, negalėtų jo sustabdyti.

Savižudžiai pražudė rekordinį skaičių žmonių

Tel Avivas (ELTA) – Per mirtininkų atakas pernai pasaulyje žuvo rekordinis skaičius žmonių – 5 650. 800 savižudžių 28 šalyse įvykdė 469 atakas.

Už maždaug 70 proc. išpuolių tiesiogiai arba netiesiogiai atsakomybė tenka „Islamo valstybei“. Dauguma atakų surengta Artimuosiuose Rytuose, daugiausiai – 146 – Irake.

Žuvusiųjų skaičius ženkliai išaugo jau vien tik lyginant su 2015 metais. Tada per 452 mirtininkų išpuolius žuvo 4 330 žmonių. 8 800 as-

Savižudžių pražudytų žmonių skaičius kasmet auga. Yournewswire.com nuotr.

menų buvo sužeisti. Pernai sužeistųjų buvo 9 480.

Sovietų režimas pavogė pusę gyvenimo

Atkelta iš 7 psl.

Elena ir jos šeima tokios registracijos gauti negalėjo, nes pasuose buvo spaudas, liudijantis apie ypatingą jų padėtį. Elenos klajonės ir pastovumo paieškos baigdavosi pavieniais darbais statybose. Vieną dieną nusprendė kreiptis į sovietų valdžią, kad jai pagaliau panaikintų teistumą.

Brolio Povilo likimas

Praėjęs NKVD tardymo žiaurumus, gulagą, Elenos brolis partizanas Povilas Pečiulaitis į Lietuvą grįžo tik po dviejų dešimtmečių. Po didžiausių vargų gavęs darbą, buvęs laisvės gynėjas nuolat buvo persekiojamas saugumo, todėl M. Gorbačioviui atėjęs į valdžią, iš karto pasiūnudojo proga atgauti tėvų turėtą JAV pilietybę. Amerikos Prezidento R. Reagan vizito metu Maskvoje, Povilas Pečiulaitis nuvyko net į susitikimą su JAV vadovu. Netrukus Elenos brolis išvyko į Ameriką.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, (dar tais pačiais metais) buvęs partizanas visiems laikams sugrįžo į tėvynę. 1998-aisiais metais Lietuvos prezidentas Valdas Adamkus savo dekretu apdovanojo Povilą Pečiulaitį-Lakštingalą Vyčio kryžiaus 3-iojo laipsnio ordinu. Prieš devynerius metus Elena brolio neteko. Legendinis rezistencinės kovos prieš okupantus didvyris, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio Pietų srities vadas, dimisijos pulkininkas leitenantas, Vyčio kryžiaus ordino kavaličius Povilas Pečiulaitis-Lakštingala mirė būdamas aštuoniasdešimt ketverių. Palaidotas Kauno rajono, Garliavos miestelio Jonučių kapinėse.

Aukso amžius Amerikoje

Kai pagaliau nuolatinį blaškymąsi tarp darbų ir gyvenamųjų vietų pakeitė pastovumas, į Elenos širdį pasibeldė pirmieji meilės jausmai. Būsimas dviejų dukrų tėvas, Elenos sutuoktinis Rimvydas Janušauskas taip pat buvo kilęs iš šeimos, kurioje jo mama turėjo JAV pilietybę. Todėl kai griuvo sovietinis režimas ir Lietuva tapo laisva, šeima patraukė į svajonių ir galimybių šalį – Ameriką. „JAV pilietybę atgavome lengvai. Jau buvo Povilas ją gavęs, sesuo ir tada aš vykau į Amerikos ambasadą Maskvoje. Pamenu, niekas jokių klausimų neuždavinėjo, net sovietų apsaugos kareivis pagarbą atidavė. Tada net garsiai nusistebėjau, kad pusę gyvenimo jie užpakalius

mums spardė, dabar pagarbą atiduoda“, – juokiasi buvusi politinė kalinė. Pirmieji iš šeimos į Ameriką išvyko Elena su vyru. Netrukus, pas tėvus atvyko ir abi dukros. Clevelando priemiestyje Elena gyvena jau dvidešimt penkerius metus. Čia, Amerikoje, prieš kelerius metus mirė jos vyras. Nors su Amerika šią šeimą sieja daug kas, vis dėlto amžinojo poilsio Elenos sutuoktinis atgulė savo tėvynėje. Rimvydas

„Ar ilgiuosi Lietuvos? Mano Lietuva niekur nedingo. Aš keliuosi ir einu miegoti su žiniomis iš tėvynės, namuose nuolat veikia lietuviškas radijas, prenumeruojama lietuviška spauda“, – sako Elena Janušauskienė, neseniai atšventusi garbingą 80-ties metų jubiliejų. Asmeninio archyvo nuotr.

Jnušauskas palaidotas Lietuvoje, šeimos kapuose. „Ar ilgiuosi Lietuvos? Mano Lietuva niekur nedingo. Aš keliuosi ir einu miegoti su žiniomis iš tėvynės, namuose nuolat veikia lietuviškas radijas, prenumeruojama lietuviška spauda. Daug mano gyvenime buvo išbandymų, daug man buvo lemta kentėti, tačiau tėvynės niekuomet neišsižadėjau. Ji buvo ir liks mano širdyje. Neseniai švenčiau savo jubiliejų ir tada susirinkusiems svečiams pasakiau: „Pažiūrėkite, koks gražus užango ruduo, toks šiandien gražus ir mano gyvenimo ruduo. Nekamuoja manęs sunkios ligos, dar galiu pati vairuoti, nereikia jokios ypatingos priežiūros, turiu daug veiklos. Pavyzdžiui, gaminu rankų darbo papuošalus, lankau įvairius pomėgių kursus. Amerikoje šiandien gyvenu aukso amžių, nors iki jo reikėjo nueiti pragaro kelius“, – baigdama pokalbį sako Elena Janušauskienė.

77 šlovės ir gėdos istorijos

Mes, lietuviai, esame įpratę savo tautą vertinti kukliai ir mažai žinome, kiek daug šlovinių ir ne itin dalykų yra nuveikę mūsų tautiečiai visame pasaulyje. Supermeno sukūrimas, zombių atvedimas į popkultūrą, gitarų, kuriomis grojo „The Beatles“, gamyba, skrydžiai į kosmosą, baudų metimo pamokos Shaquille O’Neal – tai tik keletas pasiekimų, kuriais pasaulį praturtino asmenys, kurių kilmės šaknys slypi Lietuvoje.

Šiuos ir kitus Lietuvoje mažai žinomus mūsų tautiečių ir jų palikuonių pasiekimus aprašo gruodį Lietuvos knygynų lentynas pasiekusi knyga „Pasaulio lietuviai: šlovė ir gėda“, kurią išleido leidykla „Alma littera“.

Knygoje galima rasti net 77 asmenų gyvenimo istorijas. Tarp jų – paskutinių „Titaniko“ keleivių maldų klausęs Juozapas Montvila, kovotojas už homoseksualų teises Harvey Milk, kosmoso užkariautojai Karolis J. Bobko ir Aleksejus Jelisejevas, batų dizaino revoliuciją JAV sukėlusį Beth Levine ir kiti. Visus juos vienija svarbiausias aspektas – ryšys su Lietuva.

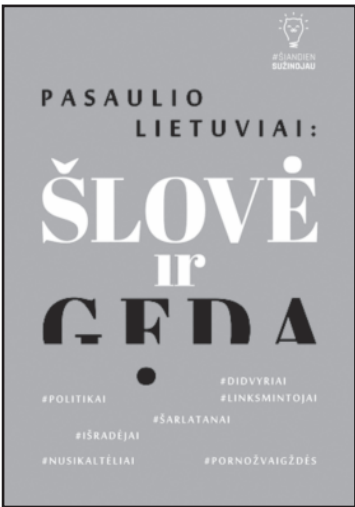
„Lietuviais mes laikome Lietuvos piliečius, nesvarbu, ar jų pavardė lietuviška, ar žydiška, ar rusiška, ar lenkiška, ar vokiška, ar dar kokia nors kita, ir jų palikuonis. Taip apsibrėžus, kas yra lietuviai, pasaulyje galima rasti įspūdingų personažų. Nuo baisiausių nusikaltėlių iki Nobelio premijos laureatų, nuo popiežiaus dešinėsios rankos iki pornografijos žvaigždės, nuo karo didvyrio iki NKVD agento, nuo zombių krikštėvio iki anarchistų motinos“, – sako vienas knygos autorių Donatas Pocius.

Knygos autoriai – D. Pocius ir dar penki jauni vilniečiai – Marius Rutkauskas, Ugnius Antanavičius, Laura Juozaitytė, Arnas Gužėnas ir Vilius Petkauskas, kartu pristatantys grupės „Šiandien sužinojau“ vardu. Juos suvedė domėjimasis pasaulio įdomybėmis, ypač susijusiomis su Lietuva. Visi jie rašo į „Facebook“ puslapį „Šiandien sužinojau“. Šį puslapį jau gerai žino įdomių faktų apie istoriją, kiną, muziką, sportą ir kitas sritis gerbėjai.

„Vienas mūsų laisvalaikio pomėgių – naršyti Wikipedia, skaityti pasaulio įdomybes atveriančius interneto puslapius. Tai bedarydami supratome, kad Lietuva pasauliui padovanojo ne tik Arvydą Saboną, Joną Meką ir Jurgį Mačiūną. Šimtai asmenų, turėjusių lietuviško kraujo, įėjo į istoriją, nors apie juos mes žinome mažai. Taip ir gimė mintis parašyti knygą“, – pažymi D. Pocius.

„Pasaulio lietuviai: šlovė ir gėda“ yra pirmasis „Šiandien sužinojau“ grupės projektas. Tačiau draugai nežada nuleisti rankų ir žada ateityje pristatyti ir kitų įdomių, nestandartiškai parašytų pažintinės literatūros knygų.

„Alma littera“ info

Praturtėjo konsulato dailės kolekcija

Dailininkė Aušrinė Kerr (d.) dovanoja konsulatui savo kūrinį, kurį priima konsulato darbuotoja kultūros klausimais Agnė Vertelkaitė. Eglės Laužonytės nuotr.

LR generaliniame konsulate Čikagoje du mėnesius buvo eksponuojama dailininkės Aušrinės Marcinkevičiūtės Kerr tapybos darbų paroda „Iš tamsos į šviesą“. Baigiantis parodai menininkė pratęsė prasmingą dailininkės Giedrės Žumbakienės pradėtą tradiciją ir padovanojo vieną savo tapytų ir konsulate eksponuotų paveikslų, pavadintą „Ilga kelionė prie jūros“, diplomatinei atstovybei. Neabejojame, kad ši pradėjusi kauptis meno kūrinių kolekcija, kuri puošia LR generalinio konsulato patalpas ir reprezentuoja Globalios Lietuvos kūrėjus ir lietuvišką meną, kada nors parkeliaus ir į Lietuvą ir ateities kartoms papasakos apie talentingų lietuvių kūrybą užsienyje. Šiaulių universiteto Dailės fakultete magistro laipsnį įgijusi menininkė A. Kerr šiuo metu gyvena ir kuria Čikagos priemiestyje Evanstone, kur turi savo meno studiją „Ausrine’s Arts Room of Evanston“.

LR generalinio konsulato Čikagoje info

Remkime
Draugo fondą
www.draugofondas.org

SIŪLO DARBĄ

Coast Connection, Inc. is hiring OTR drivers for long and short haul work. Company located in Franklin Park. Minimum 1 year experience required, tank endorsement a plus. Call Thomas 708-990-4901

PAS MUS IR APLINK MUS

■ Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo bažnyčioje (2745 W. 44th St., Chicago, IL 60632) sausio 15 d., antrąjį eilinį metų sekmadienį, paminėsime 26-tąsias 1991 m. sausio 13 d. įvykių metines ir pagerbsime 14-os po sovietų tankais žuvusių aukų atminimą. Eucharistijos šventimą atnašaus kun. Gediminas Keršys. Maloniai kviečiame visus dalyvauti Mišiose ir minėjime.

■ Sausio 13 d., penktadienį, 7 val. v. PLC, Lietuvių dailės muziejuje (14911 127th St., Lemont, IL 60439) vyks Daivos Majauskas Tanzanijos safario fotografijų parodos „Raštai“ atidarymas. Daugiau informacijos el. paštu: daivam@comcast.net. arba paskambinus tel. 630-769-1010.

■ Sausio 15 d. lietuvių evangelikų liuteronų Tėviškės parapijoje (5129 S. Wolf Rd, Willow Springs, IL 60558) 11:30 val. ryto vyks pamaldos, kurių pabaigoje bus paminėtos dvi svarbios datos – Sausio 13-oji ir Klaipėdos krašto išvadavimas (1923 m. sausio 15 d.). Dalyvaus Mažosios Lietuvos draugijos nariai ir šauliai.

■ Sausio 15 d., sekmadienį, po 11 val. r. šv. Mišių, JAV LB Lemonto apylinkės valdyba kviečia visus į pokylių salę paminėti tragiškus Sausio 13-osios įvykius. Bus vaišės.

■ Sausio 29 d., sekmadienį, po 11 val. r. šv. Mišių, Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjunga (ALIAS) ir JAV LB Lemonto apylinkės valdyba kviečia visus į pokylių salę prie kavos puodelio pasiklausti dr. Roberto Vito įdomaus pranešimo „Lietuvos ir JAV ryšiai Šaltojo karo metu“.

■ Gegužės 6 d., šeštadienį, Pasaulio lietuvių centre, 14911 127 St., Lemont, IL 60439 įvyks 54-asis metinis Lietuvių Fondo (LF) narių suvažiavimas. Suvažiavimo metu bus renkamas trečdalis LF Tarybos narių trejų metų kadencijai, t. y. 5 (penki) nariai ir 3 (trys) Kontrolės komisijos nariai vienerių metų kadencijai. Kandidatų į LF Tarybą ir Kontrolės komisiją siūlymai priimami iki vasario 15 d. Daugiau informacijos – www.lietuviufondas.org.

www.draugas.org

Seniausias knygynas Lietuvoje!

WWW.MASIULIAI.COM

Siunčiame knygas, suvenyrus, dovanėles į visas pasaulio šalis.

Dalyvaukime Sausio 13-osios bėgime Washingtone

Sausio 13 d. minėsime jau 26-ąsias tragiškų Sausio 13-osios įvykių metines. Kaip ir kiekvienais metais, kviečiame visur norinčius dalyvauti Laisvės gynėjų atminimui pagerbti skirtame bėgime/ėjime!

Susitikti kviečiame sausio 15 d., sekmadienį, 10 val. ryte prie JAV Botanikos sodo (100 Maryland Ave SW, Washington, DC, 20024).

Bėgimo trasa: Kapitolijus – Washingtono monumentas – Kapitolijus (viso 3,2 mylios). Bus galima bėgti/eiti ir kitą jums priimtina atstumą.

Dalyvių prašome dėvėti vienspalvius rūbus, kad galėtume priklijuoti dalyviams skirtus lipdukus.

Apie savo dalyvavimą prašome pranešti rsvp.us@urm.lt

Laukiami ir patys mažiausi bėgikai/ėjikai!

LR ambasados JAV info

EXTENDED DUE TO POPULAR DEMAND!

THE ROSENKRANZ MYSTERIES

AN EVENING OF MAGIC TO LIFT THE SPIRITS

ticketmaster® www.Ticketmaster.com 312.988.9000

ROYAL GEORGE THEATRE
CHICAGO

“Immensely likeable, intelligent and very intimate show” - *Chicago Tribune*

www.RosenkranzMysteries.com

Nereikia ypatingos progos, kad pratarintumėte savo artimųjų gyvenimą

Padovanokite jiems pasaulį – užsakykite „Draugą“

Internetinė prenumerata (pdf)
pusmečiui – 60 dol., ketvirčiui – 30 dol.
Į Lietuvą metams paprastu paštu – 120 dol.

Kreipkitės į Audronę Kižytę

Tel. 630-805-1404, el. paštas: audreykizys@gmail.com

„Draugo“ padėka jums – du bilietai į spektaklį **„The Rosenkranz Mysteries“**

istoriniame Royal George teatre Čikagoje

Pasiūlymas galioja iki sausio 20 dienos

Lietuvių Slidinėjimas ant Wilmot Kalno

2017 m.
Sekmadienį
Sausio 15 d.
3:30 val. p.p.

11931 Fox River Rd.
Wilmot, WI 53192

Kviečia:
JAV Lietuvių Bendruomenė
Waukegan-Lake County Apylinkė
Inf.: Gediminas Tel. 847-362-8675

Atvykite ir gaukite nuolaidą kasmetiniame slidinėjime. Atsivežkite maisto bendram stalui.